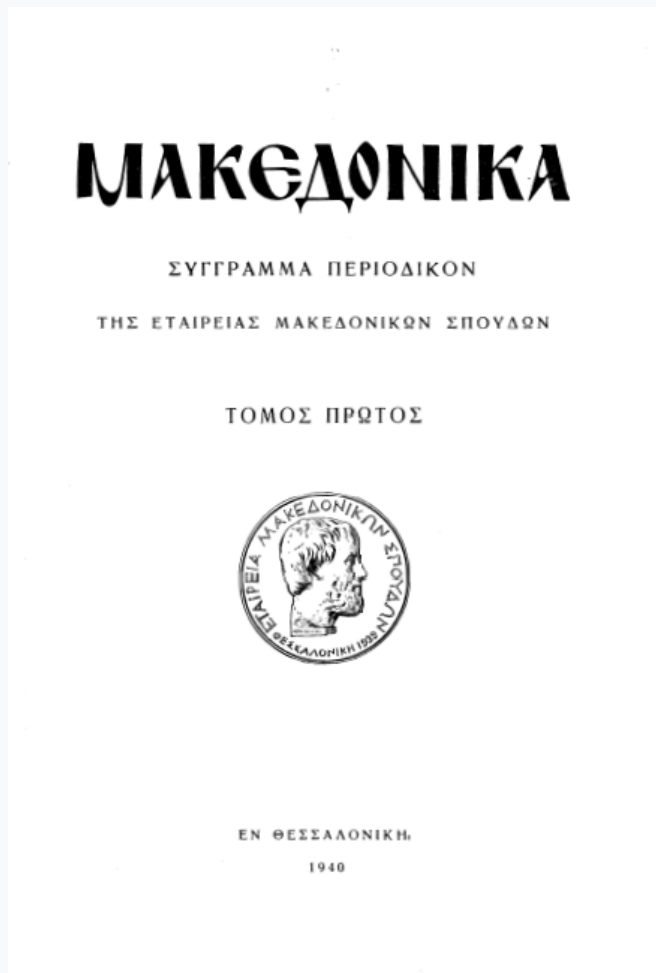

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Συμβολαί εις την ιστορίαν των εκκλησιών Αχρίδος και Ιπεκίου

Διον. Α. Ζακυθηνός

doi: [10.12681/makedonika.9162](https://doi.org/10.12681/makedonika.9162)

Copyright © 2016, Διον. Α. Ζακυθηνός

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ζακυθηνός Δ. Α. (2017). Συμβολαί εις την ιστορίαν των εκκλησιών Αχρίδος και Ιπεκίου. *Μακεδονικά*, 1, 429–460.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9162>

ΣΥΜΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΑΧΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΙΠΕΚΙΟΥ

Ὁ R. Janin (Echos d' Orient, 1936, σελ. 253) καὶ ἄλλοι ἡμέτεροι ¹⁾ καὶ ξένοι ἐρευνῆται ἐτόνισαν τελευταίως τὴν σημασίαν τῶν τουρκικῶν ἀρχείων διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν σύνταξιν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν **βερατίων**, διὰ τῶν ὁποίων, ὡς γνωστόν, ἐκυροῦτο ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἡ ἐκλογή τῶν ἀρχιερέων.

Τοιαῦτα πολύτιμα κείμενα περιελάμβανεν ἡ πλουσία συλλογὴ τοῦ μακαρίτου ιστοριοδίδου Ἰωάννου Χωτζῆ, τῆς ὁποίας μέγα τμῆμα ἠγοράσθη ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλοτερον, ὀλιγώτερον σημαντικὸν τμῆμα, ἠγοράσθη ὑπὸ τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους. Μεταξὺ τῶν ἀγορασθέντων ὑπὸ τῆς τελευταίας ταύτης ὑπηρεσίας ἐγγράφων, εὑρῆνται καὶ ἑννέα ἀνέκδοτα **τακίρια** (ἀναφοραὶ) ἀρχιεπισκόπων Ἀχρίδος καὶ Ἰπεκίου πρὸς τὸν Σουλτάνον. Τὰς ἀναφορὰς ταύτας ἐκδίδομεν κατωτέρω ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει ²⁾ γενομένη ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου Σεραφεινίδου, ἀρίστου γνώστου τῆς τουρκικῆς καὶ πλείστας παρασχόντος ὑπηρεσίας εἰς τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους.

Τὰ ἐκδιδόμενα ἐνταῦθα κείμενα, καίτοι δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν **βερατίων**, ἀναφέρονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς ἢ τὴν παῦσιν μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων τοῦ κλίματος τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Γενικωτέρας σημασίας εἶναι τὰ ὑπ' ἀριθ. 6-9 ἔγγραφα, περὶ τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ ὁ προσήκων λόγος ἐν τῷ οἰκείῳ ὑπομνήματι.

Ἄπαντα τὰ δημοσιευόμενα ἔγγραφα διασώζονται ἐν πρωτοτύπῳ, φέρουν δέ, πλὴν τῆς σφραγίδος τῶν ἀρχιεπισκόπων, καὶ περιθωριακὰ σημειώματα λειτουργῶν τῆς Αὐτοκρατορίας, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτῆς τῆς αὐτοκρατορικῆς γραμματείας, μαρτυροῦντα περὶ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων διὰ

---

1. Βλ. Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ Μ. ΑΡΑΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ, Φωτίειος Βιβλιοθήκη, 1-2, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1933.

2. Τὴν μετάφρασιν τοῦ Κ. Σεραφεινίδου, ὡς ἀποδίδουσιν πιστῶς τὸ τουρκικὸν πρωτότυπον, εἰς ὅλας ἐπουσιῶδη σημεία μεταβάλομεν, παριδόντες φραστικὰς τινὰς ἀτελείας.

τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ἐν τοῖς ἐγγράφοις ἐκτιθεμένων ὑποθέσεων. Τὰ ἐν λόγῳ σημειώματα προσδίδουν εἰς τὰ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα τὸν χαρακτήρα κειμένων καθαρῶς ἀρχαϊκῶν.

Ἐκάστου ἐγγράφου προτάσσεται περίληψις μετὰ διπλωματικῆς περιγραφῆς, ἐπιτάσσεται δὲ βραχὺ ἐρμηνευτικὸν ὑπόμνημα. Ὁ ἐκδότης λυπεῖται διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ δώσῃ μεγαλυτέραν ἔκτασιν εἰς τὸ ὑπόμνημα τοῦτο. Ἄτυχῶς ἡ ἄγνοια τῶν σλαβικῶν γλωσσῶν δὲν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν νεωτέραν βιβλιογραφίαν. Ἄλλὰ καὶ οὔτω προσφερόμενα, τὰ κατωτέρω ἐκδιδόμενα ἔγγραφα, θὰ εἶναι, ἐλπίζω, εὐπρόσδεκτα εἰς τοὺς εἰδικῶς ἀσχολουμένους περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀρχίδος καὶ Ἰπεκίου. ¹⁾

Α'. ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΧΡΙΔΟΣ

1.

Τακρίριον Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς, πρὸς τὸν Σουλτάνον.

(15 Seval 1100 = 2 Αὐγούστου 1689)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀρχίδος Γερμανός, ἐπικαλούμενος τὰ εἰς τὸ ἀξίωμα του ἀνήκοντα προνόμια, ζητεῖ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἀντικανονικῶς διορισθέντος μητροπολίτου Δεβρῶν, Βελεγράδων καὶ Αὐλώνος καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ διὰ τοῦ κληρικοῦ Παρθενίου.

Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου σιλιπνοῦ διαστάσεων 0.275 × 0.190. Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾶ, ἡ σφραγὶς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: «† ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΕΛΕΟΘ(Ε)ΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΙΟΥΣΤ(ΙΝΙ)ΑΝ(ΗΣ) ΑΧΡΙΔΟ(Σ)», ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν τουρκισί.

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Ἡ ἐν τῷ τακρίριῳ ἀναφερομένη μητρόπολις Ἀλβανίας, Βελεγράδων εἶναι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κληρικοῦ Ἰγνατίου καὶ μόλις τὴν 15ην τοῦ μηνὸς Σεββὰλ ἔτους ἐρίρας 1100 (1689) τὸ βεράτιον ἐδόθη καὶ δὲν ἐπελήφθη ἐπι τῶν καθηκόντων του. Πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Σουλτάνον μου.

1. Διὰ τὴν μετατροπὴν τῶν μουσουλμανικῶν ἐτῶν εἰς χριστιανικὰ ἐχρησιμοποίησαμεν τοὺς πίνακας τοῦ Lt-Colonel Sir WOLSELEY HAIG, Comparative Tables of Muhammadan and Christian date (Λονδῖνον, 1932).

Δῶρον ¹⁾
6540 ἀκτιζέδες

Νὰ ληφθῇ τὸ δῶρον καὶ νὰ γραφῇ τὸ βεράτιον.

Κείμενον τοῦ τακριίου.

Αἰτία τῆς ταπεινῆς ἀναφορᾶς μου εἶναι: ὅτι, ἐγὼ ὁ θεράπων τῆς Α. Μεγαλειότητος εἶμαι πατριάρχης Ἀχρίδος καὶ τῶν ἐτεροδόξων τῆς περιφερείας καὶ οὕτω, κατὰ τὴν θρησκείαν μας καὶ συμφώνως πρὸς τὸν νόμον καὶ τοὺς ὅρους, μὲ τοὺς ὁποίους ἀνέλαβον τὸ ἀξίωμα, ὁ διορισμὸς τοῦ μητροπολίτου τῶν ἐτεροδόξων τῆς εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς πατριαρχεῖον ὑπαγομένης περιφερείας, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ προταθῇ εἰς ἐμὲ τὸν θεράποντα τῆς Α. Μεγαλειότητος πρὸς ἐνέργειαν τῆς κυρώσεως, ἐν τούτοις ὁ ἤδη μητροπολίτης Δεβρῶν, Βελεγράδων, Αἰλῶνος καὶ τῆς περιφερείας κληρικὸς ὀνόματι Ἰγνάτιος, ²⁾ παρὰ τὰ εἰωθότα καὶ τὸν νόμον, ὑπὸ τινων βοηθούμενος, ἀπέκτησε βεράτιον καὶ ἐπειδὴ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παρεβίασε τὴν δικαιοδοσίαν μου, παρακαλεῖται εὐλαβῶς ἡ Α. Μεγαλειότης, ἵνα εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ εἰρημένου Ἰγνατίου καὶ εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς εἰρημένης ἐπαρχίας καὶ τῆς περιφερείας, συμφώνως τῷ νόμῳ καὶ τοῖς εἰθισμένοις, σὺν τῇ καταβολῇ τοῦ δώρου εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον, νὰ τοποθετηθῇ ὁ κληρικὸς ὀνόματι Παρθένιος ³⁾ καὶ νὰ χορηγηθῇ εἰς αὐτὸν καὶ τὸ Αὐτοκρατορικὸν βεράτιον. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα διαταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

Τῇ 15ῃ Σεβάλ ἔτους 1100 (1689)

ὁ Θεράπων τῆς Α. Μ.

(Ἔπισθ.) ἡ διαταγὴ του
(Τ. Σ.) 12.

Γεργμανὸς
Πατριάρχης Ἀχρίδος

1. Δῶρον, τὸ λεγόμενον « πεσκέσιον τοῦ βερατίου ». Ἐκτακτος εἰσφορὰ καταβαλλομένη ἐφ' ἀπαξ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν θησαυροφυλάκιον ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ βερατίου τοῦ κυροῦντος τὴν ἐκλογὴν ἀρχιερέως. Πρβλ. Η. GELZER, Der Patriarchat von Achrida (Leipzig, 1902) σελ. 223. Γ. Δ. ΜΠΑΛΑΣΤΖΕΦ, Περιληπτικὴ πραγματεία περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς Ἀχρίδων καὶ πάσης Βουλγαρίας (Σόφια, 1906) σελ. 12.

2. Ὁ μητροπολίτης Βελεγράδων Ἰγνάτιος ὑποσημαίνεται ἐν ἐγγράφῳ τῆς 1 Ἰουνίου 1683 (Η. GELZER, Derwiederaufgefundene Kodex des Hl. Klemens und andere auf den Patriarchat Achrida bezügliche Urkundensammlungen. Abdruck aus den Berichten der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig, Συνεδρία τῆς Φεβρουαρίου 1903, σελ. 92), τοῦ 1691 (Η. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 48 ¹⁵⁾), τῆς 8ης Αὐγούστου 1691 (Αὐτόθι, σελ. 50 ⁴⁰⁾) καὶ τῆς 8ης Αὐγούστου 1685 (Αὐτόθι, σελ. 52 ²⁰⁾). Τῇ 13ην Αὐγούστου 1693 ἐκλέγεται ἀρχιεπίσκοπος πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχρίδων καὶ πάσης Βουλγαρίας (Αὐτόθι, σελ. 54-55. Πρβλ. καὶ σελ. 55-56 καὶ 140). Βλ. καὶ ΑΝΘΙΜΟΥ ΑΛΕΞΟΥΔΗ, Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς ἱεραῆς μητρο-

πόλεως Βελεγράδων (Κέρκυρα, 1868) σελ. 120. IVAN SNEGAROV, Istorija na Okhridskata Arkhiepiskopija - Patriarchija (1394-1767) Σόφια, 1932, σελ. 212. Μητροπολίτου Σάρδεων ΓΕΡΜΑΝΟΥ, Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι τῶν ἐν Ἠπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ ἐπαρχιῶν τοῦ Πατριαρχείου Κπόλεως, Ἡπειρωτικά Χρονικά, τόμ. 12 (1937), σελ. 17.

3. Ὁ μητροπολίτης Βελεγράδων Παρθένιος δὲν περιλαμβάνεται εἰς τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τοὺς συνταχθέντας ἐπιμελείᾳ τοῦ κ. Ι. SNEGAROV, Ἐνθ. ἀνωτέρω σελ. 212, καίτοι ἀναφέρεται ἐν κώδικι τῆς μητροπόλεως Καστορίας ὡς κατέχων τὸν θρόνον τῶν Βελεγράδων τῷ 1683 (GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 119. Πρβλ. Μητροπολίτου Σάρδεων ΓΕΡΜΑΝΟΥ, Ἐνθ. ἀν., σελ. 17). Ὁ κ. SNEGAROV, αὐτόθι, σελ. 212, σημ. 2, νομίζει ὅτι κατὰ λάθος ἀναφέρεται μητροπολίτης Βελεγράδων Παρθένιος. Τὸ ἐνταῦθα ἐκδιδόμενον τουρκικὸν ἔγγραφον λύει ὀριστικῶς τὸ ζήτημα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τοποθετεῖ εἰς τὸ ἔτος 1689 τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ Παρθένιος προέστη τῆς μητροπόλεως Βελεγράδων. Βλέπε καὶ κατωτέρω τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 ἔγγραφον.

2.

**Τακρίριον Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς,
πρὸς τὸν Σουλτάνον.**

(22 Ζου - el - Kadé 1100 = 7 Σεπτεμβρίου 1689)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀρχίδος Γερμανὸς ζητεῖ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ βερατίου τοῦ μητροπολίτου Καστορίας Δαυίδ.

Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους : ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων : 0.260 × 0.170. Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾷ, ἡ χρονολογία 22 Ζου - el - Kadé 1100 καὶ κάτωθεν ἡ σφραγὶς τοῦ ἀρχιεπισκόπου, φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν : « † ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΕΛΕΟ Θ(Ε)ΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡΟΤΗΣ ΙΟΥΣ(ΙΝΙ)ΑΝ(ΗΣ) ΑΧΡΙΔΟ(Σ) », ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστί.

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Ἡ ἀναφερομένη μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας Κεσριέ (Καστορίας) καὶ τῆς περιφερείας ἔχει καταχωρισθῆ εἰς τὸ βιβλίον ἐπ' ὄνοματι τοῦ κληρικοῦ Δαυὶδ καὶ ὑποβάλλεται παράκλησις διὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ βερατίου. Πᾶσα προσηγορὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Σουλτάνον μου.

Δῶρον

1000 ἀκτζέδες

Νὰ δοθῆ τὸ δῶρον καὶ νὰ γραφῆ τὸ βεράτιον.

Κείμενον τοῦ τακρίριου.

Ὁ Εὐδαιμονέστατος Σουλτάνος μου ὑγιαίνει.

Ἡ εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς πατριαρχεῖον προσηρημένη μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας Κεσριέ (Καστορίας) καὶ τῶν ἑτεροδόξων τῆς περιφερείας ὑπάγεται

εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ κληρικοῦ ὀνόματι Δανὶδ ¹⁾ καὶ παρακαλεῖται εὐλαβῶς ἢ Α. Μεγαλειότης ὅπως, ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀναρρήσει αὐτῆς εἰς τὸν ἔνδοξον Θρόνον τῆς Κραταῖας Αὐτοκρατορίας, ²⁾ εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ βερατίου καὶ τὴν χορήγησιν αὐτοῦ. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

Ὁ θεράπων τῆς Α. Μ.

Γερμανός

Πατριάρχης ἑτεροδόξων καὶ Βιδὴν Ἀρχίδος

(Ὅπισθ.) 22 Ζιλ - καδὲ ἔτους 1100 (1688)

3.

Τακρίριον Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς, πρὸς τὸν Σουλτάνον.

(10 Djemali - oul - Ewel 1101 = 1690)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀρχίδος Γερμανός, ἀναφέρων ὅτι ὁ μητροπολίτης Βελεγράδων καὶ Αὐλῶνος Παρθένιος, καταστάς τυφλός, δὲν δύναται νὰ ἐκτελῇ τὰ καθήκοντά του, παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον νὰ ἐκδώσῃ βεράτιον ἐπικυροῦν τὴν ἐκλογὴν εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ταύτην ἔδραν τοῦ καὶ ἄλλοτε χρηματίσαντος μητροπολίτου Βελεγράδων κληρικοῦ Ἰγνατίου.

Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου σιλιπνοῦ διαστάσεων 0.295×0.205 . Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾷ, ἢ σφραγίς τοῦ ἀρχιεπισκόπου, φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: « † ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΕΛΕΟ Θ(Ε)ΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΙΟΥΣΤ(ΙΝ)ΙΑΝ(ΗΣ) ΑΧΡΙΔΟΣ », ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστί. Περί τῶν μητροπολιτῶν Ἰγνατίου καὶ Παρθενίου βλ. τὰ σημειωθέντα ἀνωτέρω ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1 ἐγγράφῳ

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Ἡ ἀναφερομένη μητρόπολις Βελεγράδων, Ἀλβανίας, ἔχει καταχωρισθῆ εἰς τὸ βιβλίον ἐπ' ὀνόματι τοῦ κληρικοῦ Παρθενίου. Πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

Δῶρον

3540 = τρεῖς χιλιάδες πεντακόσιοι τεσσαράκοντα ἀκτῆδες

Νὰ ληφθῇ τὸ δῶρον καὶ νὰ γραφῇ τὸ βεράτιον.

Κείμενον τοῦ τακρίριου.

Αἰτία τῆς ὑποβαλλομένης ταύτης ἀναφορᾶς τοῦ ταπεινοῦ ἐγχέτου εἶναι: ὅτι, ὡς ἀνηγγέλθη ἐκ μέρους τῶν Καδήδων Βελεγράδων καὶ Αὐλῶνος, οἱ ῥαγιάδες τοῦ καζᾶ Ἀλβανίας καὶ Βελεγράδων παρουσιάσθησαν εἰς αὐτοὺς καὶ

ἀνέφεραν, ὅτι ὁ ἤδη μητροπολίτης κληρικὸς ὀνόματι Παρθένιος κατέστη τυφλὸς καὶ ἀνίκανος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του καὶ ὅτι ὁ τέως μητροπολίτης τοῦ καζᾶ τούτου κληρικὸς δοῦλος ταπεινὸς τῆς Α. Μ. ὀνόματι Ἰγνάτιος εἶναι ἄξιος καὶ καθ' ὅλα ἱκανὸς καὶ ἀρμόδιος διὰ τὴν θέσιν αὐτοῦ, καὶ ἐπομένως ἐπειδὴ οὗτος διωρίσθη εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ἔδραν τοῦ Καζᾶ τούτου, παρακαλεῖται ἡ Α. Μεγαλειότης, ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτὸν τὸ Ἀυτοκρατορικὸν βεράτιον. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον.

Τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς Ἀζεμαζί-έλ-ἔββέλ ἔτους 1101 (1690)

Ἄ Ο θεράπων τῆς Α. Μ.

Γερμανὸς

Πατριάρχης Ἀχρίδος

(ἌΠισθ.) Εἶναι ἐπ' ὀνόματι τοῦ Παρθενίου.

10 Ἀζεμαζί - ἔλ - ἔββέλ 1101 (1690)

(Τ.Σ.)

1. Ὁ μητροπολίτης Δαυὶδ προέστη ἐπὶ μακρὸν τῆς μητροπόλεως Καστορίας. Ἡ ἀρχαιότερα γνωστὴ εἰς ἡμᾶς μνεία τοῦ ἱεράργου τούτου εὑρεθῆται ἐν ἐγγράφῳ τοῦ ἔτους 1660 (H. GEIZER, Der wiederaufgefundene Kodex des Hl. Klemens, σελ. 87. Πρβλ. καὶ σελ. 91-92). Ἀκολούθως μνημονεύεται ἐν ἐγγράφοις τῶν ἐτῶν 1666 (H. GEIZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 118), 1684 (Αὐτόφθι, σελ. 120), 1688 (σελ. 53), 1691 (σελ. 50), 1693 (σελ. 53). Τὴν 14ην Νοεμβρίου 1694, διὰ πράξεως τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου, ἐκλέγεται ὁ ἱερομόναχος Διονύσιος εἰς τὸν θρόνον τῆς μητροπόλεως Καστορίας, ἥτις «ἄνευ προστάτου καὶ ποιμένος ἐναπέμεινε διὰ τὸ τὸν πρῶτον ἀρχιερατεύοντα ἐν αὐτῇ κύριον κύριον Δαβὶδ παραίτησιν οἰκειοθελῆ ποιήσασθαι διὰ τε τὸ γῆρας αὐτοῦ καὶ τὴν ἀδυναμίαν». (H. GEIZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 59-60). Περί τοῦ μητροπολίτου Καστορίας Δαυὶδ βλ. καὶ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΒΑΦΕΙΔΟΥ, Κῶδιξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, 20 (1900), σελ. 109, 110 καὶ 123. I. SNEGAROV, Istoriija. ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. Β', σελ. 229-230. A. - P. RÉCHAURE, ἐν Echos d' Orient, 1936, σελ. 313.

2. Πρόκειται περὶ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν τοῦ Β' (1687-1691).

4.

Τακρίριον Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς, πρὸς τὸν Σουλτάνον.

(ἌΧρόνιστον)

Περίληψις. Τοῦ μητροπολίτου Κορυτσᾶς Παρθενίου οἰκειοθελῶς παραιτηθέντος, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Γερμανὸς παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον νὰ ἐκδώσῃ βεράτιον ἐπικυροῦν τὴν εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ταύτην ἔδραν ἐκλογὴν τοῦ κληρικῶ Μακαρίου.

Γενικά Ἄρχεα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου σιλικονοῦ διαστάσεων 0.220 × 0.150. Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾶ, ἡ σφρα-

γίς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλω τὴν ἐπιγραφὴν: «† ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΕΛΕΟ Θ(Ε)ΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΙΟΥΣΤ(ΙΝΙ)ΑΝ(ΗΣ) ΑΧΡΙΔΟ(Σ)», ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστῶν.

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Ἡ ἀναφερομένη μητρόπολις τῆς Κορυτσαῖς ἔχει καταχωρισθῆ εἰς τὸ βιβλίον ἐπ' ὀνόματι τοῦ κληρικοῦ Παρθενίου καὶ ἐν ἔτει 1081 (1670 - 1671) ἐχορηγήθη αὐτῷ τὸ Αὐτοκρατορικὸν βεράτιον. Πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Σουλτάνον μου.

(ὕπογραφή δυσανάγνωστος)

Δῶρον: παλαιόν.

Νὰ ληφθῆ τὸ δῶρον καὶ τὸ βεράτιον νὰ γραφῆ.

Κείμενον τοῦ τακρριίου.

Αἰτία τῆς παρουσίας ταπεινῆς ἀναφορᾶς ἐμοῦ τοῦ θεράποντος τῆς Α. Μεγαλειότητος εἶναι: οἱ ὁ μητροπολίτης τῆς Κορυτσαῖς καὶ τῶν καζάδων τῆς περιφερείας κληρικὸς ὀνόματι Παρθένιος, ¹⁾ ἐπειδὴ οἰκειοθελῶς παρητήθη καὶ εἰς τὴν ἐγκαταλελειμμένην θέσει τούτου ἐκ μέρους ἡμῶν τῆ μεσολαβήσει καὶ ὄλων τῶν μητροπολιτῶν ἐτοποθετήθη ὁ κληρικὸς ὀνόματι Μακάριος, ²⁾ παρακαλεῖται εὐλαβῶς ἡ Α. Μ. ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ βερατίου. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Σουλτάνον μου.

Ὁ θεράπων τῆς Α. Μ.

Γερμανὸς

Πατριάρχης Ἀχρίδος

(᾽Οπισθ.) (Τ. Σ.)

1. Ὁ μητροπολίτης Κορυτσαῖς Παρθένιος δὲν περιλαμβάνεται εἰς τοὺς ἐπισκοπικούς καταλόγους τοῦ κ. SNEGAROV, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 228, καὶ τοῦ Μητρ. Σάρδεων ΓΕΡΜΑΝΟΥ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 72. Τούναντίον εἶναι γνωστὸς εἰς τὸν Η. ΔΑΣΣΑΡΗΤΗΝ, Περὶ Κορυτσαῖς, Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος, τόμ. 5 (1900), σελ. 158, καὶ εἰς τὸν Α. - Ρ. ΡΕΣΧΑΥΡΕ, I, archevêché d'Ochrida de 1334 à 1767, Echos d'Orient, τόμ. 35 (1936), σελ. 310. Ἐκ τοῦ ἐκδιδόμενου ἐγγράφου προκύπτει ὅτι ὁ Παρθένιος ἐξελέγη τῷ 1670 - 1671, διαδεχθεὶς πιθανώτατα τὸν μητροπολίτην Ἰγνάτιον.

2. Ὁ μητροπολίτης Μακάριος ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων διὰ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀχρίδος, 8 Αὐγούστου 1691 (GELZER, Der Patriarchat von Achida, σελ. 50), ὑποσημαίνεται δὲ ἐν ἐγγράφῳ τοῦ 1691 (Αὐτόθι, σελ. 48¹⁶) καὶ τῆς 13ης Αὐγούστου 1693 (Αὐτόθι, σελ. 55²⁸). Ἀπέθανε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1693 (Μητροπ. Σάρδεων ΓΕΡΜΑΝΟΥ, Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 72). Πρβλ. καὶ Η. ΔΑΣΣΑΡΗΤΟΥ, Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 158. Η. GELZER, Αὐτόθι, σελ. 145. Ι. SNEGAROV, Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 228.

5.

**Τακρίριον Ῥαφαήλ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς,
πρὸς τὸν Σουλτάνον.**

(15 Regueb 1110 = 18 Ἰανουαρίου 1699)

Περίληψις. Τοῦ μητροπολίτου Βελεγράδων καὶ Αὐλῶνος Ἰγνατίου διὰ τὴν ἀπίθειαν καὶ τὰς καταδυναστείας αὐτοῦ πανθέντος, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀρχίδος παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον νὰ διορίσῃ εἰς τὴν οὕτω κενωθεῖσαν μητροπολιτικὴν ἔδραν τὸν κληρικὸν Διονύσιον.

Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων 0.315×0.215 . Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾶ, εὐρεθται τὸ σημεῖωμα τουρκιστί: «Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰγνατίου. 15 Δζεμαλι - ουλ - εββέλ 1101 = 6540» καὶ κάτωθεν ἡ σφραγὶς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: «ΡΑΦΑΗΛ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΧΡΗΔΟΝ», ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστί.

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.*Δ ὠ ρ ο ν*

6540 = ἕξ χιλιάδες πεντακόσιοι τεσσαράκοντα ἀκτζέδες.

Ἡ μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας Βελεγράδων, Ἀλβανίας καὶ τῶν ἐτεροδόξων τῆς περιφερείας ἔχει καταχωρισθῆ εἰς τὸ βιβλίον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀναφερομένου κληρικοῦ Ἰγνατίου. Πᾶσα προσαγῆ ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

τῆ 5ῃ Σαπὰν 1110 (1699)

(ὑπογρ. δυσανάγνωστος)

Νὰ ληφθῆ τὸ δῶρον καὶ νὰ δοθῆ τὸ βεράτιον.

Κείμενον τοῦ τακρίριου.

Αἰτία ταύτης τῆς ὑποβαλλομένης ἀναφορᾶς ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ θεράποντος τῆς Ὑ. Μεγαλειότητος εἶναι: ὅτι ἐπειδὴ ὁ μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας Ἀλβανίας, Βελεγράδων καὶ Αὐλῶνος, κληρικὸς ὀνόματι Ἰγνάτιος, μὴ συμμορφούμενος πρὸς τὰ διὰ τινος ὑποθέσεις μας ἀνακοινωθέντα Ὑψηλὰ διατάγματα τῆς Α. Μεγαλειότητος καὶ ἐπιβαρύνων τοὺς πτωχοὺς ἑαγιάδες τοῦ Καζᾶ τούτου, οἵτινες παραπονοῦνται κατ' αὐτοῦ, ἐδέησε νὰ πανθῆ, καὶ εἰς τὴν θέσιν του, ἐπειδὴ ὁ κληρικὸς ὀνόματι Διονύσιος τυγχάνει κατ' ὄλα ἄξιος καὶ ἰκανὸς διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ μητροπολίτου, παρακαλεῖται ἡ Α. Μ. ὅπως εὐδοκῆσῃ νὰ διορισθῆ οὗτος εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ἔδραν τῶν προμνησθέντων καζάδων καὶ νὰ χορηγηθῆ τὸ Αὐτοκρατορικὸν βεράτιον εἰς χεῖρας

αὐτοῦ. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσιταγὴ ἀπόκειται εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Μεγαλειοτάτου.

Ἐο θεράπων τῆς Α. Μ.

Ραφαήλ

ἤδη πατριάρχης Ἀρχίδος

(Ἔπισημ.) Ἐπὶ ὀνόματι τοῦ Ἰγνατίου. 15 Δεκεμβρίου - ἔλ - ἐβέλλ, 1101 (1690)
(Τ. Σ.) =6540=

6.

**Τακίριον Ἰωάσαφ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς,
πρὸς τὸν Σουλτάνον.**

(15 Saban 1133 = 11 Ἰουλίου 1721)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀρχίδος Ἰωάσαφ παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον, ὅπως διατάξῃ, ἵνα μὴ παρεμβάλλωνται προσκόμματα εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν κανονικῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἵνα παρέχεται πᾶσα διευκόλυνσις κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τῶν ἀρχιερέων ἐν ταῖς περιουσίαις αὐτῶν.

Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 281. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων 0.415×0.290. Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾷ, ἀναγινώσκειται ἡ χρονολογία «15 Saban 1133» καὶ κάτωθεν ἡ σφραγὶς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφήν: «†ΙΩΑΣΑΦ ΕΛΕΟΥ Θ(ΕΟ)Υ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡΩΤΗΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗΣ ΑΧΡΙΔΩΝ», ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἡ ἐπιγραφή τουρκιστί. Εἰς τὸ ἀνωτέρω τακίριον εὑρεται προσηρητημένος πίνος τῶν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀρχίδος ὑπαγομένων μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν, τοῦ ὁποῦ ἡ μετὰφρασις ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πίναξ

Τῶν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ὀρχίδος ὑπαγομένων Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν.

Μητρόπολις Βελεγράδων (1) μετὰ τῶν καζάδων Μαλακασίου, Τεπελενίου,
Μουζακίου καὶ Σκραπό.

Ἐπισκοπὴ Ἀδλῶνος καὶ τῆς περιφερείας. (2)

Μητρόπολις Πετριτίου καὶ τῆς περιφερείας. (3)

Τὸ ἀρχικὸν Ταγματίον τοῦ Πατριαρχείου.

Μητρόπολις Καραφρείας (4) καὶ τῆς περιφερείας

Ἐπισκοπὴ Μουζακίου (5) καὶ τῆς περιφερείας

Μητρόπολις Δομνίτης (6) καὶ τῆς περιφερείας

Μητρόπολις Κηριζόβας (7) καὶ τῆς περιφερείας

Μητρόπολις Γρεβενῶν (8) καὶ τῆς περιφερείας

Ἐπισκοπὴ Βελιγραδίου (9) καὶ τῆς περιφερείας

Ἐπισκοπὴ Μαλακασίου (10) καὶ τῆς περιφερείας

- Ἐπισκοπὴ Ἀνασελίτης (11) καὶ τῆς περιφερείας
 Ἐπισκοπὴ Γούδα καὶ Πρεμετῆς (12) καὶ τῆς περιφερείας
 Ἐπισκοπὴ Δίβρης (13) καὶ τῆς περιφερείας
 Ἐπισκοπὴ Ἐλβασάν, Σπαθιάς, Δυῶδαχίου (14) καὶ τῆς περιφερείας
 Μητροπόλις Βοδενῶν, (15) Γενιτζὲ Βαρδάρ καὶ τῆς περιφερείας
 Ἐπισκοπὴ Καρατζᾶ ὀβᾶ (16) καὶ τῆς περιφερείας
 Ἐπισκοπὴ Στρωμνίτης, (17) Νιμὸς καὶ τῆς περιφερείας.

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον τῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν τῶν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ὀχορίδος ὑπαγομένων, μεταφερθὲν ἐκ τοῦ ἀρχείου.

Κείμενον τοῦ τακηρίου.

Ὁ Μεγαλειότατος καὶ Εὐδαιμονέστατος Σουλτάνος μου Ὑγιάινοι.

Ὁ ὑποφαινόμενος θεράπων τῆς Α. Μεγαλειότητος δι' Αὐτοκρατορικοῦ Βεραίου Πατριάρχης Ὀχορίδος, Κορυνταῖς, Ἀρπίτσας (18), Τελελενίου (19), Πρεμετῆς (20), Βελιγραδίου (21), Αἰλῶνος (22), Πρέσπας (23), Γρεβενῶν (24), Ἀνασελίτης (25), Σισανίου (26), Μοναστηρίου (27), Δίβρης (28) (τῆς Ἀλβανίας), Χούρσινε (29), Τζουμα (30), Ὀστρόβου (31), Καρατζόβας (32), Στρωμνίτης (33), Ραδοβιστίου (34), Βλαδόβου (35), Γιολμαγιά (36), Καστορίας (37), Γενησαίας (38), Βιδινίου (39), Δυῶδαχίου (40), Ἐλβασάν (41), Κήρτζοβα (42), Περλεπὲ (43) καὶ Κολωνίας (44), βαθυσεβάστως ὑποβάλλω τὴν ταπεινὴν μου παράκλησιν ὅπως, κατὰ τὰς ἐκάστοτε, ἀπὸ τοὺς ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας μου κατοικοῦντας μητροπολίτας, ἐπισκόπους, ἱερεῖς, μοναχοὺς καὶ λοιποὺς ὑποτελεῖς ὑπηκόους Χριστιανούς, εἰσπράξεις τῶν δημοσίων φόρων καὶ τῶν ἀπὸ πανηγύρεις, μοναστήρια κεκανονισμένων δικαιωμάτων καθὼς καὶ ἐνὸς ἀπὸ τὸν πρῶτον γάμον, δύο γροσίων ἀπὸ τὸν δεῦτερον, τριῶν γροσίων ἀπὸ τὸν τρίτον γάμον καὶ κατ' ἔτος ἀπὸ κάθε σπιτί ὑποτελοῦς ὑπηκόου δώδεκα ἀκτιζέδων καὶ ἀπὸ ἕκαστον ἱερέα ἐνὸς φλωρίον, αἵτινες εἰσπράξεις εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου μου γίνονται, νὰ μὴ προβληθῇ εἰς αὐτὰς παρ' οὐδενὸς οὐδεμίας ἐπέμβασιν, καὶ ἐν περιπτώσει θανάτου μητροπολίτου, ἢ ἐπισκόπου, ἢ ἡγουμένου, ἢ ἱερέως, ἢ μοναχοῦ, ἢ καλογραίας τινός, ὁπότε κατὰ τὰ ἔκπαιλα τεθεσπισμένα αἱ περιουσίαι τῶν τοιούτων παραλαμβάνονται παρ' ἐμοῦ τοῦ θεράποντος τῆς Α. Μεγαλειότητος, νὰ μὴ διεκδικῶσι ταύτας οὔτε τὸ Δημόσιον οὔτε ὁ Κασσάμης (45) (ὑπάλληλος ἐπιτετραμμένος τὴν διανομὴν τῆς περιουσίας ἀποθανόντος τινός μεταξὺ τῶν κληρονόμων του) καὶ οἱ ἄνθρωποι του (οἱ ὑφιστάμενοι). Ἐπίσης ὁσάκις, αἰτία δυστροπίας τῆς παρὰ τῶν μητροπολιτῶν, ἐπισκόπων, ἡγουμένων, ἱερέων, καὶ μοναχῶν, πληρωμῆς τῶν οὐδ' ὀφείλουσι φόρων καὶ ἐπιβεβλημένων αὐτοῖς δικαιωμάτων μας, δεήσει κατὰ τὰ νενομισμένα νὰ ἐπιβληθῇ τιμωρία τις παρ' ἐμοῦ, ὡς τὸ κείρασθαι τὴν κόμην, ἢ ἀπὸ ἱεροτελεστῶν καθαίρεισις, ἢ ἀπὸ ἐκκλησίαν ἀπομάκρυνσις, νὰ

μὴ παρεμβληθῆ παρ' οὐδενὸς κώλυμά τι. Διὰ δὲ τὴν τέλει τῶν γάμων, τὴν λύσειν αὐτῶν καὶ διὰ πᾶσαν μέσφ ἡμῶν συνδιαλλαγὴν παντὸς μεταξὺ δύο ὑποτελῶν χριστιανῶν φιλονεικουμένου ζητήματος καὶ ἐν ἀνάγκῃ διὰ τό, κατὰ τοὺς διέποντας κανόνας, δοκίμειν αὐτοὺς ἐπ' ἐκκλησίαις, νὰ μὴ τιμωρηθῶσιν οὗτοι διὰ προσίμιον παρὰ τῶν δικαστῶν καὶ τῶν τοποτηρητῶν αὐτῶν, καὶ νὰ μὴ ἐπεμβαίη κανεὶς διὰ τὴν ἀνήκουσάν μοι θράβδον, ὁσάκις φέρω ταύτην εἰς τὰς χεῖράς μου. Κατὰ τὰς περιοδεΐας, ἅς ἐπιχειροῦμεν ἀνά τὰς ἐπαρχίας πρὸς εἰσπραξίν δημοσίων φόρων, δασμῶν καὶ κεκανονισμένων ἡμῖν δικαιωμάτων καὶ τὴν πρὸς τοῦτο ἐν μεταμφίεσει ἀπὸ ἐπικίνδυνα μέρη διάβασίν μας ἀπὸ τὰ Δεσβένια (φυλάκια στενῶν) νὰ μᾶς δίδονται κατάλληλοι ὁδηγοὶ πρὸς προφύλαξιν τῶν τῆς ἰππασίας μας ἵππων καὶ ἡμιόνων ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις καὶ αὐθαίρεσίας τῶν κακοποιῶν καὶ τῶν ἰσχυρῶν, προστασίαν ἐμοῦ τε καὶ τῶν ἀνθρώπων μου ἀπὸ τὸν ἀντιστράτηγον, τὸν ὑποστράτηγον, τοὺς τιμαριούχους, τοὺς ὑπόπιτους τοὺς αὐθαίρετον ἐξουσίαν ἀσκοῦντας, καὶ καθικτεεύω ὅπως, πρὸς τοὺς κατὰ τόπους Καθηδὲς, σταλῆ σχετικῆ Ὑψηλῆ προσταγῆ, ἣτις ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονέστατον καὶ Εὐσπλαγχνικώτατον Σουλτάνον μου.

Ὁ Ταλεινὸς θεράπων

Ἰωάσαφ

πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων Ὁρχίδος

(Ὁπισθογράφημα) 15 Σαπὰν 1133 (1721)

(Τ. Σ. τοῦ πατριάρχου τῶν Ῥωμαίων Ὁρχίδος Ἰωάσαφ)

(Περιθωριακὸν σημείωμα)

(Ἐκ τοῦ Ἀρχείου.)

Τὸ Πατριαρχεῖον Ὁρχίδος καὶ τῆς περιφερείας του, ἀντὶ ὠρισμένων ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων χιλιάδων ἀκτζέδων κατ' ἔτος πληρωτέων, ἔχει καταχωρισθῆ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κληρικῶ Ἰωάσαφ, πρὸς εἰσπραξίν δὲ ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του καζάδων ἐτησίως ἀπὸ κάθε σπίτι ἐκάστου ὑποειλοῦς ὑποκόου δώδεκα ἀκτζέδων καὶ ἀπὸ ἕκαστον ἱερέα ἐνὸς φλωρίου διὰ τὸν Πατριάρχην καθῶς καὶ τῶν ἀπὸ ἀγιάσματα, μοναστήρια καὶ γάμους δικαιωμάτων, ἔχει δοθῆ εἰς χεῖράς του ὑψηλῆ διαταγῆ.

Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγῆ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειώτατον Σουλτάνον μου.

28 Σαπὰν 1133 (11 Ἰουλίου 1721)

(Ὑπογραφή δυσανάγνωστος)

Κατὰ τὸ περιθωριακὸν σημείωμα καὶ τὰ εἰθισμένα νὰ γραφῆ ἀπὸ τὸ Γραφεῖον τοῦ Τμήματος τῆς Ῥωμυλίας.

(Ὁπισθογράφημα) Αὐτοκρατορικῶ διατάγματι ἐγράφη.

Τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 ταχυερίου προτάσσεται πολύτιμος πίναξ τῶν μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀρχίδος, ἀντιγραφεῖς ἐκ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀρχείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ ἀναγραφή αὕτη, παραβαλλομένη πρὸς τὰς γνωστὰς ἑλληνικὰς πηγὰς, παρουσιάζει διαφορὰς τινὰς, τὰς ὁποίας θὰ μελετήσωμεν κατωτέρω.

(1) *Μητρόπολις Βελεγράδων μετὰ τῶν καζάδων Μαλακασίου, Τεπελενίου, Μουζακίου καὶ Σκραπάρ.*

Κατὰ τὰς παλαιότητας ἀναγραφάς, ἡ μητρόπολις Βελεγράδων (νῦν Berat τῆς Ἀλβανίας) περιελάμβανεν « αὐτὰ τὰ Βελάγραδα καὶ τὸν Γραδέτζην καὶ τὸν Ὀμτζὸν καὶ τὸν Γλαβεντίνον καὶ τὴν Ἄσπρην Ἐκκλησίαν »¹⁾. Ἐν νεωτέρῳ καταλόγῳ τῶν μητροπόλεων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀρχίδος, τῷ σωζομένῳ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 418 κώδικι τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου, ἡ μητρόπολις Βελεγράδων κατέχει τὴν πέμπτην τάξιν,²⁾ κατὰ δὲ Χρῦσανθον τὸν Νοταρῶν, ἡ μητρόπολις αὕτη « εἶχε τὴν τῆς Σπαθίας, Μουζεκίας, Αὐλόνου καὶ Κανίνης, καὶ τώρα ὅλαι μίαν λέγεται τανῦν Βελεγράδων καὶ Κανίνης ».³⁾ Τέλος ἐν τῇ ἀναγραφῇ μητροπολιτῶν τοῦ ἔτους 1706 φέρεται « ὁ Βελεγράδων (Ἐλιπασανίου [= Elbassan]) ἦτοι Νεκτάριος Ἰσπατίας καὶ Μουζακίας ».⁴⁾ Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῶν Βελεγράδων ἔγραψεν ἀξιολόγους πραγματείας ὁ ἐκ Μαδύτων τῆς Θουρακικῆς χερσονήσου μητροπολίτης Ἀνθιμὸς Ἀλεξούδης, ἰδίᾳ δὲ πόνημα ὑπὸ τὸν τίτλον: « Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βελεγράδων καὶ τῆς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς δικαιοδοσίαν ὑπαγομένης χώρας », ἐν Κερκύρα, 1868. Τὸ βιβλίον τοῦτο, καίτοι πεπαλαιωμένον, εἶναι καὶ σήμερον ἐν πολλοῖς χρήσιμον.⁵⁾

(2) *Ἐπισκοπὴ Αὐλώνος καὶ τῆς περιφερείας.* Εἰς τὰς παλαιότερας ἀναγραφάς, ἡ ἐπισκοπὴ Αὐλωνίας (νῦν Valona τῆς Ἀλβανίας) φέρεται ὑποκειμένη εἰς τὴν μητρόπολιν Δυρραχίου.⁶⁾ Ἐν τῷ μνημονευθέντι κατα-

1. H. GELZER, *Ungedruckte und wenig bekannte Bistümerverszeichnisse der orientalischen Kirche*, ἐν *Byz. Zeitschrift*, τόμ. 2 (1893), σελ. 43.

2. H. GELZER, *Der Patriarchat von Achrida*, σελ. 29.

3. Αὐτόθι, σελ. 30.

4. Αὐτόθι, σελ. 31. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῶν Βελεγράδων βλ. καὶ Α. - Ρ. RÉCHAUYRE, ἐν *Echos d' Orient*, 35 (1936), σελ. 301 - 302.

5. Περὶ τοῦ νεωτέρου Βερατίου βλ. Μ. EKREM BEI VLORA, *Aus Berat und vom Tomor, Tagebuchblätter* (= *Zur Kunde der Balkanhalbinsel, I. Reisen und Beobachtungen*, Heft 13), Sarajevo, 1911.

6. ΑΝΘΙΜΟΥ ΑΛΕΞΟΥΔΗ, *Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς Ἱερᾶς μητροπόλεως Βελεγράδων*, σελ. 44 - 45. Γ. ΚΟΝΙΔΑΡΗ, *Αἱ μητροπόλεις καὶ ἀρχιεπισκοπαὶ τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἡ « τάξις » αὐτῶν*, (Ἀθήνα, 1934), σελ. 95.

λόγω τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 418 κώδικος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ἢ μητρόπολις Αὐλῶνος κατέχει τὴν ἕκτην τάξιν ¹⁾, κατὰ τὰς ἡμέρας ὅμως τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου εἶχεν ὑπαχθῆ μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Κανίνων εἰς τὴν μητρόπολιν Βελεγράδων. ²⁾ Ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν τοῦ ἔτους 1706, ὁ ἀρχιερεὺς Αὐλῶνος φέρει τὸν τίτλον « Αὐλῶνος καὶ Κανίνου ». ³⁾

(3) **Μητρόπολις Πετριτσίου καὶ τῆς περιφερείας.** Αἱ ἑλληνικαὶ πηγὰὶ δὲν ἀναφέρουν, καὶ ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζομεν, μητρόπολιν Πετριτσίου. Μόνον ἐν ἐγγράφῳ τοῦ ἔτους 1703 εὐρίσκομεν τὴν ἀκόλουθον μνείαν : « ἡ οὐσία τοῦ γράμματος εἶναι ὅτι ὁ Μελενίκου ἤθελε νὰ σφετερισθῆ τὸ καθλίκι τοῦ Πετριτζίου, ἐνῶ...τοῦτο ἀνήκει τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Ἀχριδῶν ». ⁴⁾

(4) **Μητρόπολις Καραφερείας καὶ τῆς περιφερείας.** Kara-Férgya εἶναι τὸ τουρκικὸν ὄνομα τῆς πόλεως Βερροίας. Πρὸβλ. C. MOSTRAS, Dictionnaire géographique de l'Empire ottoman (Πετροῦπόλις, 1873), σελ. 138 - 139.

(5) **Ἐπισκοπὴ Μουζακίου.** Κατὰ τὸ Συνταγματικὸν τοῦ Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου καὶ κατὰ τὸν μνημονευθέντα κατάλογον τοῦ ἔτους 1706, ἡ ἐπισκοπὴ Μουζεκίας ὑπήγετο εἰς τὴν μητρόπολιν Βελεγράδων. ⁵⁾ Συνήθως φέρεται ἠνωμένη μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Σπαθίας. ⁶⁾

(6) **Μητρόπολις Δομνίτσης.** Ἡ μητρόπολις Δομνίτσης (Doménitza-Douménék) δὲν εἶναι γνωστὴ ἐκ τῶν ἑλληνικῶν πηγῶν.

(7) **Μητρόπολις Κιτζόβας.** Εἰς τὸ γνωστὸν *σιγιλλιον* Βασιλείου τοῦ Β' περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Βουλγαρίας (1020), ἡ Κίτσαβις ἀναφέρεται ὡς κάστρον ἀνήκον εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν : « Δι' οὗ [σιγιλλίου] παρακελευόμεθα αὐτὸν μὲν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἔχειν εἰς τὰ κάστρα τῆς ἐνορίας αὐτοῦ ἦγουν εἰς τὴν Ἀχρίδα, τὴν Πρέσπαν, τὸν Μόκρον καὶ τὴν Κίτσαβιν κληρικοὺς μ' καὶ παροίκους λ' ». ⁷⁾ Βραδύτερον ἢ Κίτσαβις (Kicav,

1. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 29.

2. Αὐτόθι, σελ. 30.

3. Αὐτόθι, σελ. 31. Περὶ τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας τοῦ Αὐλῶνος βλ. C. JIRECEK, Valona im Mittelalter, ἐν L. von THALLÓCZY, Illyrisch-Albanische Forschungen τόμ. Α' (Μόναχον καὶ Λειψία, 1916), σελ. 168 - 187.

4. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 123.

5. Αὐτόθι, σελ. 30 - 31.

6. ΑΝΘ. ΑΛΕΞΟΥΔΗ, Σύντομος Ἱστορικὴ περιγραφὴ τῆς Ἱερᾶς μητροπόλεως Βελεγράδων, σελ. 28 - 29.

7. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 42.

Κίσενο, Κρίεονο ¹⁾ ἀπετέλεσαν ἰδίαν ἐπισκοπὴν, ²⁾ κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου συνεχωνεύθη ἡ ἐπισκοπὴ μετὰ τῆς τῶν Δεβρῶν καὶ ἔλαβε τὴν προσωνομίαν « Δεβρῶν καὶ Κιτζάβων ». ³⁾

(8) **Μητρόπολις Γρεβενῶν.** Περὶ τῆς μητροπόλεως Γρεβενῶν ἢ Γρεβενοῦ βλ. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 20, 29 - 31 καὶ 142. A. - P. PÉCHAYRE, ἐν Echos d'Orient, 35 (1936), σελ. 303 - 306.

(9) **Ἐπισκοπὴ Βελιγραδίου.** Βλ. τὰ ὑπ' ἀριθμ. 1 καὶ 21 σημειώματα τοῦ παρόντος ὑπομνήματος.

(10) **Ἐπισκοπὴ Μαλακασίου.** Τοιαύτη ἐπισκοπὴ δὲν εἶναι γνωστὴ ἐκ τῶν ἑλληνικῶν πηγῶν.

(11) **Ἐπισκοπὴ Ἀνασελίτσης.** Ἡ ἐπισκοπὴ Ἀνασελίτσης ἢ Ἀνασελίτσου (Lipsista) ⁴⁾ φέρεται συνήθως ἠνωμένη μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου. ⁵⁾

(12) **Ἐπισκοπὴ Γούδα καὶ Πρεμετῆς.** Ἡ ἐπισκοπὴ αὕτη δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Πολὺ βραδύτερον, κατὰ τὰ ἔτη 1835 - 1845, ὁ ἀρχιερεὺς Κορυτσᾶς ἔφερε τὸν τίτλον « Κορυτσᾶς καὶ Πρεμετῆς ». ⁶⁾

(13) **Ἐπισκοπὴ Δίβρης.** Ἐν τῇ μνημονευθείσῃ ἄνωτέρῳ ἀναγραφῇ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 418 κώδικος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία Δεβρῶν φέρεται ὡς μητρόπολις ⁷⁾, βραδύτερον ὅμως, κατὰ τὸν ΙΖ' καὶ τὸν ΙΗ' αἰῶνα, ἡ μητρόπολις Δεβρῶν περιέπεσεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπισκοπῶν. ⁸⁾

(14) **Ἐπισκοπὴ Ἐλβασάν, Σπαθιάς, Δυρραχίου καὶ τῆς περιφέρειας.** Ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 418 κώδικος τοῦ Παναγίου Τάφου

1. Αὐτόθι, σελ. 48.

2. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 30.

3. Αὐτόθι, σελ. 31, 79, 87 καὶ 97. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Κιτσάβων πρβλ. καὶ A. - P. PÉCHAYRE, ἐν Echos d'Orient, 35 (1936), σελ. 309.

4. J. ANCEL, La Macédoine, (Παρίσιοι, 1930), σελ. 9.

5. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 20.

6. H. ΔΑΣΣΑΡΗΤΟΥ, Περὶ τῆς Κορυτσᾶς, Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας, τόμ. 5 (1900), σελ. 155 κέ.

7. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 29.

8. Αὐτόθι, σελ. 31, 46 κ. ἄ.

αἱ ἐπισκοπαὶ Ἐλμπασανίου (Elbassan)¹⁾ καὶ Ἰσπατίας (Srata) ἀναγράφονται κεχωρισμένως.²⁾ Ἡ τελευταία φέρεται συνήθως ἠνωμένη μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Μουζακίας,³⁾ κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου ὑπήγετο εἰς τὴν μητρόπολιν Βελεγράδων.⁴⁾

(15) **Μητρόπολις Βοδενῶν, Γενιτζὲ βαρδάρ καὶ τῆς περιφερείας.** Ἡ ἀρχαία ἐπισκοπὴ Βοδενῶν (Ἐδέσσης)⁵⁾ προήχθη εἰς μητρόπολιν καὶ κατέχει ἐν τῷ μνημονευθέντι πολλάκις Συνταγματίῳ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 418 κώδικος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου ~~Τάφου~~ τὴν τρίτην «τάξιν».⁶⁾

(16) **Ἐπισκοπὴ Καρατζᾶ ὀβᾶ καὶ τῆς περιφερείας.** Karadjowa, τουρκικὸν ὄνομα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ μεσαιωνικὸν *Μόγλαινα*⁷⁾ (νῦν Ἐνωτία). Ἡ ἐπισκοπὴ Μογλαίνων ἢ Μογλαινῶν ἀναφέρεται εἰς τὸ γνωστὸν σιγίλλιον τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Β': «τὸν δὲ ἐπίσκοπον Μογλαίνων εἰς αὐτὰ τὰ Μόγλαινα καὶ τὸν Πρόσακον καὶ τὴν Μερίχοβαν καὶ τὴν Σετίνην καὶ τὸν Ὀστροβὸν καὶ εἰς τὰ Ζαόδρου κληρικούς ιε' καὶ παροίκους ιε'».⁸⁾ Κατὰ τὸ Συνταγματίον τοῦ Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου, «ἡ τῶν *Μογλαινῶν*, ἢ τῶν *Μολεσχῶν* [ἐπισκοπαί], νῦν δὲ ἀμφοτέραι μία ὄθεν τὰ νῦν ὁ ἐν ταύταις πρόεδρος γράφεται Μογλαινῶν καὶ Μολεσχῶν ἢ Μολισχοῦ».⁹⁾ Οὕτω πράγματι ὑποσημαίνονται ἐν ἐγγράφοις τῶν ἐτῶν 1688, 1714, 1719, 1743 καὶ 1753 οἱ ἀρχιερεῖς Μογλαίνων.¹⁰⁾

1. Περὶ τοῦ Elbassan βλ. τὰς μελέτας τοῦ FRANZ BABINGER, Die Gründung von Elbassan, Sonderabdruck aus den Mitteilungen des Seminars für Orientalische Sprachen, τόμ. 34, μέρος δεύτερον (Βερολίνον, 1931) καὶ Ewlijâ Tschelibi's Reisewege in Albanien (Βερολίνον, 1930), σελ. 32 κέ.

2. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 30.

3. Αὐτόθι, σελ. 20.

4. Αὐτόθι, σελ. 30.

5. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 44.

6. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 29. Πρβλ. A. - P. RÉCHAVRE, ἐν Echos d' Orient, 35 (1936), σελ. 302-303.

7. Πρβλ. C. MOSTRAS, Dictionnaire géographique de l' Empire ottoman, σελ. 137. Περὶ τῶν μεσαιωνικῶν Μογλαίνων βλ. TAFEL, Symbolarum criticarum geographiam Byzantinam Spectantium partes duae, A', σελ. 51-52.

8. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 42.

9. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 30.

10. Αὐτόθι, σελ. 53, 77, 87, 102 καὶ 109. Περὶ *Μολυσκοῦ* κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας βλ. TAFEL, αὐτόθι, σελ. 51. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας βλ. A. - P. RÉCHAVRE, ἐν Echos d' Orient, 35 (1936), σελ. 314-315.

(17) **Ἐπισκοπή Στρομνίτζης, Νικους καὶ τῆς περιφερείας.** Ἡ ἐπισκοπή Στρομνίτζης ἢ Στρομμιτζης μνημονεύεται εἰς τὸ σιγίλλιον Βασιλείου τοῦ Β΄: «καὶ τὸν ἐπίσκοπον Στρομμιτζης εἰς αὐτὴν τὴν Στρούμιτζαν καὶ τὸν Ῥαδοβίστον καὶ τὸν Κονέτζην κληρικούς ἰβ΄ καὶ παροίκους ἰβ΄». ¹⁾ Βραδύτερον προάγεται εἰς μητρόπολιν Στρομνίτζης ἢ Τιβεριοπούλεως. ²⁾ Κατὰ τὸν Ἱεροσολύμων Χρυσάνθον, «*Ἡ Τιβεριοπούλις, ἡ νῦν Στρούμιτσα ἢ Στρώμιτζα καλουμένη*» εἶχε τὴν τοῦ Ῥαδοβιστίου καὶ Βαλαντόβου καὶ αὐτὰ ὅλα μία». ³⁾

(18) **Ἀρπίτσα.** Συνοικισμὸν Ἀρπίτσας εὐρίσκομεν ἐν τῇ Κοινότητι Πέροδικας τῆς ἐπαρχίας Μαργαριτίου. Βλ. Λεξικὸν τῶν Δήμων, Κοινοτήτων καὶ Συνοικισμῶν τῆς Ἑλλάδος (Ἀθήναι, 1936), σελ. 156. Κατὰ τὸν Π. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΝ, Χρονογραφία τῆς Ἠπείρου, τόμ. Β΄ (Ἀθήναι, 1859), σελ. 18: «*Ἀρίλλας.* Φρούριον ἄλλοτε τῆς Θεσπρωτίας πλησίον τῆς θαλάσσης ἀντικρὺ τῆς Λευκίμνης. Περὶ τὴν θέσιν τούτου κεῖται ἤδη ἡ Ἀρπίτζα, πολίχνη οἰκουμένη ἐξ Ἀλβανῶν ἀποικισάντων ἐκ τοῦ Ἀρίλλα καὶ τουρκευσάντων ἐσχάτως...».

(19) **Τεπελένιον.** Βλ. Π. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ, Χρονογραφία τῆς Ἠπείρου, τόμ. Β΄ σελ. 164-165.

(20) **Πρεμετή.** Βλ. Π. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ, Αὐτόθι, σελ. 136. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 12 σημείωσιν.

(21) **Βελιγράδιον.** Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τοῦ σερβικοῦ Βελιγράδιου, ἀλλὰ περὶ τῆς πόλεως Βελεγράδων (Berat). Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Τοῦρκοι, πρὸς διακρίσιν, ὠνόμαζον τὰ ἀλβανικὰ Βελέγραδα Arnaut-Bieli-grad. ⁴⁾

1. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893) σελ. 42-43.

2. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrída, σελ. 29. Πρβλ. τὸν τίτλον πονήματος Θεοφυλάκτου τοῦ Βουλγαρίας: «*Μαρτύριον τῶν ἁγίων ἐνδόξων ἱερομαρτύρων ἸΕ' τῶν ἐν Τιβεριοπούλει τῇ βουλγαρικῶς ἐπονομαζομένη Στρομμιτζῇ μαρτυρησάντων...*» (Migne, P. G., τόμ. 126, στ. 151-152). Περὶ τῆς μεσαιωνικῆς Στρομνίτζης βλ. TAFEL, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 48-49. J. JIRECEK, Das Christliche Element in der topographischen Nomenclatur der Balkanländer. Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaften in Wien, Philologisch - Historische Klasse, τόμ. 136 (Βιέννη, 1897), σελ. 65 κέ.

3. Αὐτόθι, σελ. 30. Πρβλ. Ἀρχιμ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ΔΕΛΙΚΑΝΗ, Πατριαρχικῶν ἐγγράφων τόμος τρίτος, σελ. 807. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Στρομνίτζης πρβλ. Α.-Ρ. ΡΕΣΧΑΥΡΕ, ἐν Echoes d' Orient, 35 (1936), σελ. 319-322.

4. TAFEL, Via militaris Romanorum Egnatia, qua Illyricum, Macedonia et Thracia iungebantur, (Τυβίγγη, 1861), σελ. 20. Πρβλ. FR. BABINGER, Ewlijá Tschelebi's Reisewege in Albanien, σελ. 17.

(22) **Αὐλών.** Περὶ Αὐλώνος βλ. ὅσα ἐλέχθησαν ἀνωτέρω ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 2 σημειώσει τοῦ ὑπομνήματος.

(23) **Πρέσπα.** Περὶ τῆς ἐπισκοπῆς *Πρεσποῶν, Πρεσπῶν ἢ Πρασπῶν* βλ. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 20, 30-31, περὶ δὲ τῆς Πρέσπας κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας TAFEL, Symbolarum critica-rum geographiam Byzantinam spectantium partes duae, μέρος α', σελ. 40-41.

(24) **Γρεβενά.** Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθ. 8 σημείωσιν.

(25) **Ἀνασελίτσα.** Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 11 σημείωσιν.

(26) **Σισάνιον.** Ἡ ἐπισκοπὴ Σισανίου φέρεται συνήθως ἠνωμένη μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Ἀνασελίτζης. Βλ. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 20, 30-31. Περὶ τῆς ἐκκλησίας Σισανίου βλ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΤΟΥΜΠΑΛΙΔΟΥ, Σημειώματα περὶ τῆς Μητροπόλεως Σισανίου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, τόμ. 19 (1899), σελ. 148-151, 195-197, 252-253, 298-300. Πρβλ. καὶ A. P. RÉCHAYRE, ἐν Echos d' Orient, 35 (1936), σελ. 317-319.

(27) **Μοναστήριον.** Τουρκιστὶ Toli-Monastir, Μπιτώλια, ἢ Βού-τελις τοῦ σιγίλλιου Βασιλείου τοῦ Β', ¹⁾ φέρεται συνήθως ὑπὸ τὸ μεσαιωνικὸν ὄνομα *Πελαγονία*. Ἡ Πελαγονία ἀπετέλει μητρόπολιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν, κατὰ δὲ τὸν Ἱεροσολύμων Χρῦσανθον, «*Ἡ Πελαγονία, ἢ νῦν Μπιτώλια καλουμένη, εἶχεν τὴν τῆς Περληάπου ἐπισκοπὴν· νῦν δὲ μία ὄλη, ὅθεν τὰ νῦν γράφεται Πελαγονίας ἢ Περληάπου ὁ ταύτης πρόεδρος*». ²⁾

(28) **Διβρης.** Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 13 σημείωσιν.

(29) **Χούρσινε.** Ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς τοπωνύμιον.

(30) **Τζουμά.** DJUMA, Eyalet de Nisch, liva de Samakow, près de la Strouma». «C. MOSTRAS, Dictionnaire géographique de l' empire ottoman, σελ. 76.

(31) **Ὄστροβον.** Κατὰ τὸ σιγίλλιον τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Β', ὁ Ὄστροβός (Ostrovo) ἀνήκεν ὡς ἐνορία εἰς τὸν ἐπίσκοπον Μογλαί-

1. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 42 καὶ 51.

2. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 30. Πρβλ. A.-P. RÉCHAYRE, ἐν Echos d' Orient, τόμ. 35 (1936), σελ. 315-316.

νων¹⁾. Περὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ Ὀστρόβου βλ. TAFEL, Via militaris Romanorum Egnatia, σελ. 42-43.

(32) **Καρατζόβα**. Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 16 σημείωσιν.

(33) **Στρομνίτσα**. Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 17 σημείωσιν.

(34) **Ῥαδοβίστιον**. Κατὰ τὸ σιγίλλιον Βασιλείου τοῦ Β', ὁ Ῥαδοβίστος (Radonischt) ἀνῆκεν ὡς ἐνορία εἰς τὸν ἐπίσκοπον Στρομνιτζίης²⁾. Ὁ Ἱεροσολύμων Χρῦσανθος σημειώνει ὅτι ἡ Ῥαδοβίστιου καὶ Βαλαντόβου [ἐπισκοπή ;] ὑπήγετο εἰς τὸν θρόνον Τιβεριουπόλεως (= Στρομνιτζίης)³⁾. Περὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ Ῥαδοβίστιου, ἢ, κατὰ τὸν Καντακουζηνόν, Ῥαδοβισδίου, βλ. TAFEL, Symbolarum criticarum geographiam Byzantinam spectantium partes duae, μέρος β', σελ. 134-135.

(35) **Βλάδοβον** (Vladovo). Ταυτίστέον πρὸς τὸ ἐν τῇ προηγουμένῃ σημειώσει ἀναφερόμενον *Βαλάντοβον*.

(36) **Γιολμαγιά**.

(37) **Καστορία**. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῆς Καστορίας βλ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΒΑΦΕΙΔΟΥ, Κώδιξ τῆς Ἱερῶς Μητροπόλεως Καστορίας, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, τόμ. 20 (1900), σελ. 108-110, 123-125, 140-143 καὶ Α. - Ρ. ΡΕΧΑΥΡΕ, ἐν *Echos d' Orient*, 35 (1936), σελ. 311-313.

(38) **Γενησαία**.

(39) **Βιδίνιον**. Περὶ τῆς ἐπισκοπῆς καὶ εἴτα μητροπόλεως Βιδίνης (Bdyn) βλ. H. GELZER, ἐν *Byz. Zeitschrift*, τόμ. 2 (1893), σελ. 65.

(40) **Δυρράχιον**. Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 14 σημείωσιν.

(41) **Ἐλβασάν**. Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 14 σημείωσιν.

(42) **Κήριτζοβα**. Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 7 σημείωσιν.

(43) **Περγλεπέ**. Τουρκικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος τῆς μεσαιωνικῆς πόλεως *Πριλάπου* (Priler). Κατὰ τὸ σιγίλλιον Βασιλείου τοῦ Β' ὁ Πριλάπος

1. Βλ. H. GELZER, ἐν *Byz. Zeitschrift*, τόμ. 2 (1893), σελ. 42.

2. H. GELZER, ἐν *Byz. Zeitschrift*, τόμ. 2 (1893), σελ. 42-43.

3. H. GELZER, *Der Patriarchat von Achrida*, σελ. 30.

ἀνήκεν ὡς ἐνορία εἰς τὸν ἐπίσκοπον Βουτέλεως (Βιτωλίων, Πελαγονίας)¹⁾. Ὁ Ἱεροσολύμων Χρῦσανθος σημειώνει σχετικῶς τὰ ἐξῆς: « Ἡ Πελαγονία, ἡ νῦν Μπιτώλια καλουμένη, εἶχεν τὴν τῆς Περληάπου (Πριλάπου) ἐπισκοπὴν· νῦν δὲ μία ὄλη, ὅθεν τὰ νῦν γράφεται Πελαγωνίας ἢ Περληάπου ὁ ταύτης πρόεδρος »²⁾. Ἐν ἐπιστολῇ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν Γαβριὴλ ἀναφέρεται ὁ μητροπολίτης Πελαγονίας καὶ Περλεάπου Ἱερεμίας³⁾. Περὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ Πριλάπου βλ. ΤΑΦΕΙ, Symbolarum criticarum geographiam Byzantinam spectantium partes duae, μέρος α', σελ. 49-50.

(44) **Κολωνία**. Τὸ σιγίλλιον Βασιλείου τοῦ Β' ἀναφέρει τὴν Κολώνην ὡς κάστρον ὑποκείμενον εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Καστορίας⁴⁾. Περὶ τῆς σημερινούσης ταύτης μεσαιωνικῆς πόλεως βλ. ΤΑΦΕΙ, Symbolarum criticarum geographiam Byzantinam spectantium partes duae, μέρος α', σελ. 38-39, καὶ Δ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ, Ἀνέκδοτον Βυζαντινὸν κτιτορικὸν ἐκ Βορείου Ἡπείρου, ἐν Ἐπετηρίδι τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, τόμ. 14 (1938), σελ. 286.

Β'. ΕΓΓΡΑΦΑ ΙΠΕΚΙΟΥ

1.

Τακρίριον Ἀθανασίου, ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου, πρὸς τὸν Σουλτάνον.

(1122 = 1710)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰπεκίου Ἀθανάσιος παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον, ἵνα διατάξῃ, ὅπως μὴ παρεμβάλλωνται δυσχέρειαι εἰς τὴν εἰσπραξίν τῶν κανονικῶν δικαιωμάτων τοῦ πατριαρχείου.

Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων 0.290×0.210. Ἐπὶ τοῦ νότου, ἀνω ἀριστερᾶ, τὸ σημεῖωμα: « Πατριάρχης Ἰπεκίου Ἀθανάσιος, 1122 » καὶ ἡ σφραγίς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: « † ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΛΕΩ Θ(Ε)ΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΥΠΕΚΙΟΥ », ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστί.

1. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 42.

2. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 30.

3. ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΥ, Περιγραφή κώδικος Νεαπόλεως, Νέος Ἑλληνομνήμων, τόμ. 19 (1925), σελ. 39-40. Πρβλ. Β. Α. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΝ, ἐν Θεολογία, τόμ. 9 (1931), σ. 337.

4. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, αὐτόθι, σελ. 42.

Κείμενον τοῦ τακρυρίου.

Ὁ Μεγαλειότατος καὶ φιλεύσπλαγχος Σουλτάνος μου Ὑψηλοί.

Ὁ ὑποφαινόμενος κληρικὸς ταπεινὸς θεράπων τῆς Α. Μεγαλειότητος τυγχάνω ἐν ἐνεργείᾳ πατριάρχης τοῦ Ἰπεκίου. Οἱ ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας τοῦ πατριαρχείου τούτου, εἰς τὰς ἐπαρχίας Κιοσιτείλ, Χιοσάορ, Σκόπια, Βελιγράδιον, Βοσνίαν, Ἐρζεγοβίνην¹⁾ καὶ τὰς περιφερείας αὐτῶν, κατοικοῦντες ἱερεῖς, ἱερομόναχοι καὶ λοιποὶ ὑποτελεῖς ὑπήκοοι, δυστροποῦσιν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ὄσων, συμφώνως τῷ νέῳ Ὑψηλῷ βερατίῳ, ἀφείλουσιν ἐτησίων εἰς τὸ δημόσιον δασμῶν, τῶν πρὸς τὸ Ταμεῖον φόρων, τῶν ἀπὸ τὰ μοναστήρια, τοὺς γάμους, τὰ ἀγιάσματα, τὰς πανηγύρεις κεκανονισμένων ἀποδοχῶν, τῶν κατ' ἔτος ἀπὸ κάθε σπίτι ὑποτελοῦς ἐτεροδόξου δώδεκα ἀκτζέδων καὶ ἀπὸ κάθε ἱερέα, ἐνὸς φλωρίου διὰ τὸν πατριάρχη καὶ ἐπίσης δώδεκα ἀκτζέδων ἀπὸ ἕκαστον σπίτι καὶ ἐνὸς φλωρίου ἀπὸ ἕκαστον ἱερέα διὰ τὸν μητροπολίτην. Βοεβόδαί τινές, ἀξιοματικοὶ τῶν χωριῶν, δημοτικοὶ ὑπάλληλοι, ἔφοροι, οἱ διατηροῦντες ἱμαρέτι, ἄλλοι, ὄργανα ἐξουσίας αὐθαιρέτου καὶ ἰδίᾳ οἱ τιμαριῶχοι, παρὰ τὸν Νόμον, τὸ Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα καὶ τὸ βεράτιον, παρουσιαζόμενοι ὡς προστάται τῶν εἰς τὰ τοιφλίκιά των εὑρισκομένων ὑποτελῶν ὑπήκων παρεμβάλλουσιν ἐμπόδια, ὁσάκις δὲ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἄλλον κληρικὸν ἀντιπροσώπου, ἐπιχειρήσω εἰσπράξεις, κωλυσιεργοῦσιν. Οἱ δὲ ὑπήκοοι ὑποτελεῖς, μὲ τὸν σκοπὸν ὑπεκφυγῆς, λέγοντες «εἴμεθα ὑπήκοοι Οὐγγροί, Βλάχοι, Μολδανοὶ ἐτεροδόξοι, ἐξυπνήσαμεν πλέον» προβάλλουσιν ἄρνησιν. Ἴνα ἀποσοβηθῶσι τὰ τοιαῦτα κωλύματα, ἱκετεύω βαθυσεβάστως τὴν Α. Μεγαλειότητα, ὅπως διατάξῃ νὰ παύσωσιν αἱ ὡς ἄνω ἐπεμβάσεις καὶ παράνομοι ὑπερασπίσεις τῶν εἰρημένων, νὰ γίνῃ τακτικῆ, ἐλευθέρᾳ καὶ ἀνεπηρέαστος ἡ πληρωμὴ τῶν κεκανονισμένων καὶ ἐν περιπτώσει θανάτου ἱερέως τινὸς ἢ μοναχοῦ ἢ καλογραίας, κατὰ τὰ ἔκπλαλα τεθεσπισμένα, αἱ περιουσίαι τῶν τοιούτων, σύμφωνα μὲ τὸ βεράτιον καὶ τὸ Ὑψηλὸν διάταγμα, νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸν πατριάρχη καὶ νὰ μὴ διεκδικῶσι αὐτὰς οὔτε τὸ δημόσιον Ταμεῖον, οὔτε ὁ κασάμης (ὑπάλληλος ἐπιτετραμμένος τὴν διανομὴν περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος μεταξὺ τῶν κληρονόμων του), ὅσοι δὲ τῶν ἱερέων καὶ μοναχῶν εἶναι ἄξιοι καθαιρέσεως ἢ διορισμοῦ, διὰ τοὺς τοιούτους κατὰ τὰ νενομισμένα νὰ ἐνεργήσω ἀνενοχλήτως τὴν καθαιρέσιν καὶ τὸ κείρασθαι τὴν κόμην, τὴν ἀπὸ ἐκκλησίας ἀπομάκρυνσιν (ἀργίαν) καὶ ἐὰν ἀντιθέτως πρὸς τὰς τοιαύτας ἐνεργείας μου καὶ παρὰ τοὺς διέποντας κανόνας, αὐθαίρετοὶ τινες θελήσωσι νὰ ἐπαναφέρωσιν ἐν ἐνεργείᾳ τὸν ὑπὸ τιμωρίαν εἰς ἀργίαν τεθέντα ἱερέα, οἱ τοιοῦτοι νὰ ἐμποδισθῶσι καὶ ἄνευ τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀδείας μου οἱ εἰς τὰ χωρία ἱερεῖς γάμους νὰ μὴ τελῶσιν, ὁσάκις δὲ δι' εἰσπράξεις ἐπιχειρήσωμεν περιοδείαν, διὰ τὴν μεταμφεῖσίν μας, ἦν ἀναγκαστικῶς συνηθίζομεν κατὰ τὴν ἀπὸ ἐπίφοβα ἐπικίνδυνα

μέρη διάβασίν μας, ἐκ μέρους τοῦ ἀντιστρατήγου, τοῦ ὑποστρατήγου καὶ ἄλλων, οἵτινες ἀσκοῦσιν ἐξουσίαν ἀνθαίρετον, προσκόμματα νὰ μὴ προβληθῶσιν.

Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον Σουλτάνον μου.

Ὁ θεράπων τῆς Α. Μεγαλειότητος
Ἀθανάσιος

Πατριάρχης Ἰπεκίου

(Ὅπισθ.) Σφραγὶς Πατριάρχης Ἰπεκίου Ἀθανάσιος 1122 (1710)

Σημειώματα τῆς αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Εἰς τὸ Ἀρχεῖον.

Διὰ τὰς κεκανονισμένας ὑποχρεώσεις τῶν ἑτεροδόξων τῶν καζάδων τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν πατριαρχῶν ὑπαγομένων, ἐν σχέσει μὲ τὴν ἐτησίαν ἐπιχορήγησίν των, τὰς ἀπὸ πανηγύρεις, γάμους καὶ ἄλλα θρησκευτικὰ τελετουργικὰ ἔθιμα ἀποδογὰς αὐτῶν ἔχουσιν ἐκδοθῆ Ὑψηλαὶ διαταγαί.

Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ Ἐνδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

τῆ 9ῃ Ῥεπι - οὐλ - ἐββέλ, 1122 (8 Μαΐου 1710)

(ὑπογρ. δυσανάγνωστος)

Συμφώνως πρὸς τὸ περιθωριακὸν σημείωμα καὶ τὰ κεκανονισμένα νὰ διαταχθῆ.

Αὐτοκρατορικῶν διατάγματι ἐγράφη Ἀρ. 2.

τῆ 20ῇ Ῥεπι - οὐλ - ἐββέλ 1122 (19 Μαΐου 1710)

1. Κατὰ σημείωμα τοῦ πατριαρχοῦ Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου (Κ. ΔΕΛΙΚΑΝΗ, Πατριαρχικῶν ἐγγράφων τόμος τρίτος, σελ. 910-911), ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Ἰπεκίου εἶχε ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της τὰς ἀκολουθοῦσας μητροπόλεις καὶ ἐπισκοπὰς: « Αἱ ὑποκειμένοι οὖν τῷ ὀθωμανικῷ κράτει εἰσὶν αὐταὶ Ὁ Μητροπολίτης Σκοπίων Ἀθανάσιος. Ὁ Μητροπολίτης Πριζρένας. Ὁ Ἐρσεκίου Στέφανος. Ὁ Σταριβλάχης Μωϋσῆς ἢ Ῥάσκης, κυριωτέρως καὶ ἐν συνηθείᾳ. Ὁ Μπόσνας Σεραγίου Βησσαριῶν Μωϋσῆς. Ὁ Μπελιγραδίου Μιχαήλ. Ὁ Τιμισβαρίου Κωνσταντῖος. Ὁ Βαλιόβου Γρηγόριος. Ὁ Σαμακοβίου Νεκτάριος ὁ Κεστεντηλίου (Köstendil). Ὁ Νύσσης Ἰωαννίκιος. Ὁ Τζετίνας ἐπίσκοπος οὗτος. Ὁ Σεμπλεσίου, ἀρχιεπίσκοπος οὗτος.

Αἱ δὲ διατελοῦσαι ὑπὸ τῷ καισαρικῷ κράτει εἰσὶν αὐταὶ

Ὁ ἐπίσκοπος Ἐνόβου καὶ Ἰονοπόλεως. Ὁ Μητροπολίτης Μποντζουμίου Βικέντιος. Ὁ Γγιούλης καὶ Λιπόβου. Ὁ Μητροπολίτης Καρλοβίτζας καὶ Στρεμίου Στέφανος Σωφρόνιος, ὅστις καὶ ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μπάτζινας. Ὁ ἐπίσκοπος Ποζιέγας ».

Ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ *Κιοστενιτ* ὁ Κωνσταντῖνος Jirecek παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς: « Im Mittelalter hiess die Stadt Velbuzd [Βελεβούσδιον], in serbischen Quellen des XV. und XVI. J. Beobuska Banja (aus Velbuzka), später nach dem Fürsten Konstantin († 1394) Konstantinica Bauja (Kuripesic 1530), woraus die Türken ihr Köstendil machten», c. JIRECEK, Die Heerstrasse von Belgrad

nach Constantinopel und die Balkanpässe (Πράγα, 1877), σελ. 28, σημ. 77. Πρβλ. *Τοῦ αὐτοῦ*, Das christliche Element in der topographischen Nomenclatur der Balkanländer (= Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaften in Wien, Philologisch - historische Classe, Bd. CXXXVI, Βιέννη, 1897), σελ. 62 κέ.

2.

Τακρίριον Γαβριήλ, ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου, πρὸς τὸν Σουλτάνον.

(Ἀχρονολόγητον)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰπεκίου Γαβριήλ, ἀσθενήσας καὶ καταστάς ἀνίκανος νὰ ἐκτελῇ τὰ καθήκοντά του, παραιτεῖται ἐπὶ ἤτοις ὅροις ὑπὲρ τοῦ κληρικοῦ Γαβριήλ, υἱοῦ τοῦ Νικολάου, καὶ παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον, ὅπως κυρώσῃ διὰ βερατίου τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου.

Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου σιλλιννοῦ διαστάσεων 0.410×0.280.

Κείμενον τοῦ τακρίριου.

Ὁ Εὐδαιμονέστατος, ἐλεήμων, φιλόανθρωπος Σουλτάνος μου Ὑγιαῖνοι. Τὸ ἀπὸ τὸν κληρικὸν Ἀθανάσιον¹⁾ χηρεῦσαν Πατριαρχεῖον τῆς Ἐπαρχίας Ἰπεκίου καὶ τῆς περιφερείας του, ὑπαγομένης εἰς τὸν Νομὸν τῆς Ῥωμυλίας, εἰς ἐμὲ τὸν ταπεινὸν θεράποντα τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος εἶχεν ἀνατεθῆ καὶ τὸ Ὑψηλὸν βεράτιον Αὐτῆς μοι εἶχε χορηγηθῆ. Ἐπειδὴ δὲ ἡσθένησα καί, καταστάς ἀνίκανος νὰ διεξάγω τὰς ὑποθέσεις τοῦ Πατριαρχεῖου, παρητήθην τούτου οἰκιοθελῶς ὑπὲρ τοῦ Μητροπολίτου τῆς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ὑπαγομένης ἐπαρχίας Νύσσης ἐτέρου κληρικοῦ Γαβριήλ, υἱοῦ τοῦ Νικολάου,²⁾ ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ πληρώσῃ οὗτος τὰ ἀπὸ τὰ ἔξοδα τοῦ Πατριαρχεῖου προκύψαντα χρεὴ μου, καὶ ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον κατὰ τὸν ὡς ἄνω τρόπον καὶ ὁ ἀναφερόμενος ἀπεδέχθη, εὐλαβῶς ἱκετεύω τὸν Μεγαλειότατον Σουλτάνον μου, ἵνα ἐπὶ τῇ παραιτήσῃ μου καὶ τῇ ἀμέσῳ τοῖς μετρητοῖς καταβολῇ εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον τοῦ δώρου, εὐδοκήσῃ ν' ἀνατεθῆ τὸ Πατριαρχεῖον τοῦ Ἰπεκίου εἰς τὸν εἰρημένον ἕτερον Γαβριήλ τοῦ Νικολάου καὶ νὰ χορηγηθῆ αὐτῷ τὸ ὑψηλὸν βεράτιόν του. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονέστατον καὶ Ἐλεήμονα Σουλτάνον μου.

(Ὅπισθ:) Σφραγίς
Γαβριήλ ἐλέῳ Θεοῦ
Πατριάρχης Ἰπεκίου

Ὁ ταπεινὸς θεράπων
Γαβριήλ τοῦ Μιχαήλ
Πατριάρχης Ἰπεκίου

1. Ὁ ἐνταῦθα ἀναφερόμενος ἀρχιεπίσκοπος Ἀθανάσιος ὁ Β' προέστη τοῦ πατριαρχεῖου Ἰπεκίου κατὰ τὰ ἔτη 1747-1752. Πρβ. Episkop NIKANOR RUZITSCHITSCH, Das Kirchlich-Religiöse Leben bei den Serben (Göttingen, 1896), σελ. 37.

2. Πρόκειται περὶ τοῦ πατριάρχου Γαβριὴλ τοῦ Γ', ὁ ὁποῖος προέστη τοῦ πατριαρχείου Ἰπεκίου κατὰ τὰ ἔτη 1753-1754 τὸ πρῶτον, καὶ ὁ ὁποῖος ἐπανήλθεν εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῷ 1757, μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Παΐσιου, περὶ οὗ βλ. τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 ταχυρίον. Περὶ Γαβριὴλ τοῦ Γ' ὁ ἐπίσκοπος ΝΙΚΑΝΟΡ ΚΥΖΙΤΣ-ΣΗΙΤΣΗ, (ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 37), σημειώνει τὰ ἑξῆς: «Er entfloh wegen seiner unehrlichen Thaten nach Konstantinopel, um dort Türke zu werden unter dem Namen Mechmed Efendie». Περὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τούτου καὶ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Γαβριὴλ τοῦ Β' (1752) τὰ ἐκδιδόμενα ἐνταῦθα ταχυρία παρέχουν ἱκανὰς πληροφορίας.

Πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἐκδιδόμενον ταχυρίον ἄμεσον σχέσιν ἔχει τὸ εὐθύς κατωτέρω παρατιθέμενον :

**Ταχυρίον Γαβριήλ, ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου καὶ πατριάρχου
πάσης Σερβίας, πρὸς τὸν Σουλτάνον.**

(1166 = 1752)

Περίληψις. Τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου Γαβριήλ, υἱοῦ τοῦ Μιχαήλ, οἰκειοθελῶς παραιτηθέντος ὑπὲρ τοῦ μητροπολίτου Νύσσης Γαβριήλ, υἱοῦ τοῦ Νικολάου, ὁ τελευταῖος οὗτος ζητεῖ τὸν διὰ βερατίου διορισμὸν του εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἰπεκίου.

Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων 0.385×0.265. Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερῶ, ἡ σφραγὶς τοῦ πατριάρχου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: «† ΓΑΒΡΙΗΛ ΕΛΕΩ Θ(Ε)Υ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΥΠΕΚΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ Π(Α)ΤΡΙΑΡΧΗΣ», ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν χρονολογίαν ΑΨΝΒ' καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστί.

Κείμενον τοῦ ταχυρίου.

Ὁ Μεγαλειότατος, ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Σουλτάνος μου Ὑγιάινοι.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ζιλ - Κααδὲ τοῦ ἔτους 1165 (1752) εἰς τὸ ἀπὸ τὸν Ἀθανάσιον χηρεῦσαν πατριαρχεῖον τοῦ Ἰπεκίου καὶ τῆς περιφέρειας αὐτοῦ, ὑπαγομένου εἰς τὸν Νομὸν τῆς Ῥωμυλίας, εἶχε διορισθῆ τῇ αἰτήσει του ὁ κληρικὸς Γαβριήλ, υἱὸς τοῦ Μιχαήλ, ὅστις, καταβαλὼν τὸ ἐξ ἑκατὸν χιλιάδων ἀκτιζέδων δῶρον τοῦ Θησαυροφυλακίου καὶ τὰ τῶν βασιλικῶν καὶ λοιπῶν γραφείων ἔξοδα, εἶχε λάβει καὶ τὸ βεράτιον αὐτοῦ. Πρὶν ἢ παρῆλθουν δύο ἡμέραι ὁ εἰρημένος Γαβριήλ τοῦ Μιχαήλ, προσβληθεὶς ἀπὸ σοβαρὰν ἀσθένειαν, ἀπεβίωσε καὶ τοιουτοτρόπως τὸ ὡς εἰρηται πτριαρχεῖον πάλιν ἐχόρησε. Ὁ ὑποφαινόμενος ταπεινὸς θεράπων τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, τυγχάνων μητροπολίτης τῆς Ἐπαρχίας Νύσσης, ἥτις ὑπάγεται εἰς τὸ πατριαρχεῖον Ἰπεκίου, τοῦ ὁποῖου ὁ χρόνος κατοχῆς ἄρχεται ἀπὸ τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Μουχαρρέμ, διατίθεμαι νὰ καταβάλω ἐκ νέου τὸ εἰθισμένον δῶρον, τὸ ἐτήσιον τέλεσμα, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἔξοδα τῶν βασιλικῶν γραφείων, ἐκτὸς

τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἔαν ἤθελον ποτὲ ἐμφανισθῆ κληρονόμοι καὶ λόγω τοῦ ὅτι ὁ κληρονομούμενός των ἀπεβίωσε πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων του, ζητήσωσι νὰ ἐπιστραφῶσιν αὐτοῖς τὰ προκαταβληθέντα παρὰ τοῦ ἀποβιώσαντος ἔξοδα, ἤτοι τὸ δῶρον καὶ λοιπά, δὲν θὰ συναινέσω κατ' οὐδένα τρόπον εἰς τὰς τοιαύτας ἀξιώσεις αὐτῶν, καθότι ὁ ἀποβιώσας εἶχε δανεισθῆ διὰ τὰ ἀναφερόμενα ἔξοδα καὶ θὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τοὺς δανειστάς του ἀνελλιπῶς ὅσα δι' ὁμολογιῶν ὀφείλει καὶ μάλιστα ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ὅρους πρὸ πέντε ἡμερῶν τοῦ θανάτου του αὐτοπροαιρέτως καὶ ἐγγράφως παρητήθη ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ παρέδωκεν εἰς ἐμὲ τὸν ταπεινὸν θεράποντα τῆς Α. Μεγαλειότητος καὶ τὸ ὅπερ κατεῖχεν εἰς χεῖράς του βεράτιον.

Ἐπειδὴ εἶμαι κάτοχος καὶ τῆς τοιαύτης ὑπὲρ ἐμοῦ ἐσφραγίστου παραιτήσεως τοῦ ἀποβιώσαντος, αἰτοῦμαι εὐλαβῶς καὶ ἰκετεύω τὴν Α. Μεγαλειότητα, ὅπως ὑπὸ τοὺς προϋδθέντας ὅρους, εὐδοκῆσῃ νὰ διατάξῃ τὸν διορισμὸν μου εἰς τὸ ἔτι χηρεῦον πατριαρχεῖον τοῦτο καὶ ἐδεργειακῶς μοὶ δωρήσῃ τὸ Αὐτοκρατορικὸν βεράτιον, δι' ὃ πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ ἐλεήμονα Σουλτάνον μου.

Ὅπισθ. : Σφραγίς
Ἔτερος Γαβριήλ ἡδὴ
πατριάρχης Ἰπεκίου 1166 (1752)

Ταπεινὸς θεράπων
Ἔτερος Γαβριήλ τοῦ Νικολάου
κληρικός.

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Εἰς τὸ Ἄρχεῖον

Τὸ πατριαρχεῖον τοῦ Νομοῦ Ἰπεκίου ἐχρέυσεν ἀπὸ τὸν κληρικὸν Ἀθανάσιον. Δυνάμει Αὐτοκρατορικοῦ φερμανίου καὶ τῆ αἰτήσει του διωρίσθη ὁ κληρικὸς Γαβριήλ υἱὸς τοῦ Μιχαήλ.

Τὴν 27ην τοῦ μηνὸς Ζιλ - Κααδὲ τοῦ ἔτους 1165 (7 Ὀκτωβρίου 1752) ἐχορηγήθη αὐτῷ τὸ βεράτιον.

Δῶρον τῷ δημοσίῳ
= 100.000 =

Ἐτήσιον τέλεσμα
= 90.000 =

Κατὰ τὸν ὡς ἄνω εἰρημένον τρόπον τὸ πατριαρχεῖον Ἰπεκίου, τοῦ ὁποίου ἡ κατοχὴ ἄρχεται ἀπὸ πρώτης τοῦ μηνὸς Μουχαρρέμ μετὰ τὸ τοῦ δημοσίου δῶρον ἑκατὸν χιλιάδας ἀκτζέδες καὶ τὸ ἀπὸ ἐνετήκοντα χιλιάδας ἀκτζέδες ἐτήσιον τέλεσμα, ἐξ ὧν τοὺς ἀπὸ ἐξήκοντα πέντε χιλιάδας ἑνεακοσίους ἐξήκοντα ἀκτζέδες μισθοὺς διὰ τὰς οἰκογενεῖας τῶν εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ναυαρχίας Γενι Παζάρ τῆς Διοικήσεως Βοσνίας, στρατιωτῶν, τὰ ὁποῖα κατετέθησαν καθὼς καὶ μετὰ τὸ ἀπὸ εἴκοσι τέσσαρας χιλιάδας τεσσαράκοντα ἀκτζέδες ὑπόλοιπον, τὸ ὁποῖον μετὰ τὸ ἔνταλμα θὰ κατατεθῆ εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον, ἔχει διορισθῆ εἰς τὴν χηρεύουσαν θέσιν τοῦ κληρικοῦ Ἀθανασίου τῆ αἰτήσει του ὁ εἰρημένος κληρικὸς Γαβριήλ τοῦ Μιχαήλ καὶ τὴν

27ην τοῦ μηνὸς Ζιὶ - κααδὲ τοῦ ἔτους 1165 (1751) τῷ ἐχορηγήθη τὸ βεράτιον αὐτοῦ καὶ εἶναι καταχωρισμένον εἰς τὸ βιβλίον ἐπ' ὀνόματι τοῦ εἰρημένου κληρικοῦ Γαβριήλ τοῦ Μιχαήλ. Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

τῆ 8ῃ Μουχαρρέμ ἔτους Ἐγίρας 1166 (15 Νοεμβρίου 1752)

(ὕπογορ. δυσανάγνωστος)

Νὰ σημειωθῆ τὸ σχετικὸν ἀρχεῖον τοῦ Ἀξιότιμου Τεφτεράρη.

Ἐποβάλλω εὐλαβῶς ὅτι, ὡς ἀναφέρεται ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖον τοῦ τελέσματος τῶν Ἐπισκόπων, εἰς τὸ πατριαρχεῖον τοῦ Ἰπεκίου τοῦ Νομοῦ τῆς Ῥωμυλίας, μὲ τὸ ἐτήσιον τέλοςμα τῶν ἐνενήκοντα χιλιάδων ἀκτζέδων, ἐξ ὧν οἱ ἐξήκοντα πέντε χιλιάδες ἐνεακόσιοι ἐξήκοντα ἀκτζέδες διὰ τοὺς μισθοὺς τῶν οἰκογενειῶν τῶν στρατιωτῶν, τὸ ὑπόλοιπον ἐξ εἴκοσι τεσσάρων χιλιάδων τεσσαράκοντα ἀκτζέδων διὰ τὸ δημόσιον Ταμεῖον μὲ τὸ κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐξ ἑκατὸν χιλιάδων ἀκτζέδων δῶρον αὐτοῦ, χηρεῦσαν ἀπὸ τὸν προκαίτοχον κληρικὸν Ἀθανάσιον, εἶχε διοριθῆ ὁ κληρικὸς Γαβριήλ, υἱὸς τοῦ Μιχαήλ, καὶ τὸν μῆνα Ζιὶ - Κααδὲ τοῦ ἔτους 1165 (1752), καταβληθέντων τοῦ δῶρον καὶ τῶν λοιπῶν ἐξόδων, εἶχε χορηγηθῆ αὐτῷ καὶ τὸ βεράτιόν του. Ὁ εἰρημένος κληρικὸς Γαβριήλ τοῦ Μιχαήλ, πρὶν φθάσῃ εἰς τὸν τόπον τῆς ὑπηρεσίας του εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου, προσβληθεὶς ἀπὸ σοβαρὰν ἀσθένειαν ἀπεβίωσε, προαἰσθανόμενος δὲ τὸν θάνατόν του ἔδωκεν ἐσφραγισμένην παρὰ τοῦ ἰδίου ἔγγραφον δῆλωσιν, ὅτι, αὐτοθελήτως καὶ ὑπὲρ τοῦ αἰτούντος κληρικοῦ ἐτέρου Γαβριήλ, υἱοῦ τοῦ Νικολάου, καὶ ἤδη μητροπολίτου τῆς Ἐπαρχίας Νύσσης, παραιτεῖται ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως ὅσα ἐπὶ τῇ βάσει γραμματίων του ἐδανείσθη διὰ τὴν καταβολὴν τοῦ δῶρου καὶ τῶν ἐξόδων τοῦ βερατίου, ἀνελλιπῶς ἀποδοθῶσιν εἰς τοὺς δανειστάς του καὶ ἐάν ποτε μετὰ καιρὸν ἐμφανισθῶσι κληρονόμοι καὶ διὰ τὸν πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων θάνατον τοῦ κληρονομουμένου των ἐγείρωσι τὴν ἀπαίτησιν νὰ ἐπιστραφῶσιν αὐτοῖς τὰ προκαταβληθέντα ἐξοδὰ του νὰ μὴ συγκατατεθῆ εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν αὐτῶν, καὶ μάλιστα, ἐπειδὴ πρὸ πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου του παρέδωσε καὶ τὸ εἰς χεῖρας βεράτιον αὐτοῦ, ὃ ὑπὲρ οὗ ἡ παραίτησις τοῦ ἀποβιώσαντος διὰ τῆς ὑποβληθείσης ταπεινῆς αἰτήσεώς του ἰκετεύει τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα Ἰνα Αὐτῇ, τῇ ὡς ἄνω παραιτήσῃ καὶ ἀπὸ τῆς, ὡς εἰθισται, πρώτης τοῦ μηνὸς Μουχαρρέμ τοῦ ἔτους 1166 (1752), εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὸν εἰς τὸ εἰρημένον πατριαρχεῖον διορισμὸν τούτου, ὅστις καὶ τὴν ὡς ἐλέγχθη ἐνσφράγιστον παραίτησιν κατέθεσε, καὶ νὰ χορηγηθῆ τὸ βεράτιόν του.

Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

(ὕπογραφή δυσανάγνωστος)

Συμφώνως μὲ τὰ σημειωθέντα διορίζεται.

Τῆ 13 Μουχαρρέμ 1166 (20 Νοεμβρίου 1752).
(ὑπογρ. δυσανάγνωστος)

Αὐτοκρατορικῶ διατάγματι ἐγράφη

τῆ 13 Μουχαρρέμ 1166 (20 Νοεμβρίου 1752)
Κατεχωρίσθη.

Τὸ σχέδιον ἐν τῷ ἀρχεῖῳ.

Αὔθρον τῶ δημοσίῳ.

Γρόσια Παράδες

= 833 = 13 =

Τῆ 15 Μουχαρρέμ 1166 (22 Νοεμβρίου 1752)

15 Μουχαρρέμ 1166 (1752)

Ἄλλος Γαβριήλ υἱὸς τοῦ Νικολάου κληρικὸς, πατριάρχης εἰεροδόξων Ἰπεκίου καὶ τῆς περιφερείας αὐτοῦ.

Τὸ πατριαρχεῖον ἦτο ἐν χηρείᾳ ἀπὸ τὸν Γαβριήλ, υἱὸν τοῦ Μιχαήλ, κληρικόν.

Κατεβλήθη τὸ δῶρον εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον.

Τὸ εἰρημένον πατριαρχεῖον ἀνετέθη εἰς τὸν ἕτερον κληρικὸν Γαβριήλ, υἱὸν τοῦ Νικολάου.

Τῆ αἰτήσῃ του τὴν 13ην Μουχαρρέμ 1166 (1752) αὐτοκρατορικῶ διατάγματι ἐχορηγήθη αὐτῷ τὸ βεράτιον.

Δῶρον δημοσίῳ

τοῦ Κράτους.

Μόνον ὀκτακόσια τριάκοντα τρία γρόσια νέα καὶ 13 παράδες.
(ὑπογρ. δυσανάγνωστος)

3.

Τακρίριον Γαβριήλ, ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου, πρὸς τὸν Σουλτάνον.
(1171 = 1758)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰπεκίου Γαβριήλ παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον, ὅπως διατάξῃ τὴν ἀπομάκρυνσιν καὶ ἀπομόνωσιν εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Καλαμπάκας τοῦ πρόην ἀρχιεπισκόπου Παΐσιου, ὅστις, περιοδεύων ἀνά τὴν ἐπαρχίαν Ἰπεκίου, διεγείρει τοὺς ἐν αὐτῇ χριστιανούς καὶ παρέχει πράγματα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Γενικά Ἄρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν προτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων 0.375×0.257 . Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾶ, ἡ σφραγίς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφήν: « ΓΑΒΡΙΗΛ ΕΛΕΩ

Θ(Ε)Υ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΙΕΚΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ Π(ΑΤ)ΡΙΑΡΧΗΣ»,
 ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν χρονολογίαν 1757 καὶ τὴν ἐπιγραφήν τουρκιστί.

Ἄ Ἐὐδαιμονέστατος καὶ φιλόανθρωπος Σουλτάνος μου Ὑγιαῖνοι.

Ἄ ταπεινὸς θεράπων τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τυγχάνω πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων τοῦ Ἰπεκίου καὶ τῆς περιφερείας του. Ἄ προκατόχος μου Παῖσιος κληρικὸς δὲν εἶναι φιλήσυχος, περιοδεύων οὗτος ἀνά τὴν Ἐπαρχίαν Ἰπεκίου καὶ τὰ χωρία αὐτοῦ, μεταξὺ τῶν ἁγιαδῶν ἁδίουργεῖ, βάλλει σκάνδαλα, ὑποκινεῖ αὐτοὺς εἰς ὅ,τι ἱκανὸν νὰ διαφθείρῃ, νὰ διεγείρῃ, νὰ ἐξάπτῃ, καὶ ἀπὸ τὰ δικαιώματα καὶ τοὺς δασμοὺς τοῦ Πατριαρχείου μου αὐθαιρέτως εἰσπράττων ποικιλοτρόπως τολμᾷ νὰ δημιουργῇ ἀταξίαν καὶ ὡς τοιοῦτος φαῦλος τὴν ἡσυχίαν καὶ τῶν πτωχῶν ἁγιαδῶν διαταράττει καὶ ἐμὲ τὸν ταπεινὸν θεράποντα τῆς Α. Μεγαλειότητος, παρὰ τὰ σεβαστὰ προνόμια, προσβάλλει καὶ ἀδικεῖ. Ἰκετεύω ὅθεν τὸν Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου δπως, κατὰ τὰ ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ τελέσματος τῶν Ἐπισκόπων σημειωμένα καὶ πρὸς ἀποσόβησιν τῆς ὡς ἀνωτέρω ἐξασκουμένης αὐθαιρεσίας, εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὴν ἀπὸ τὴν περιφέρειαν τοῦ Ἰπεκίου καὶ διὰ τοῦ τσαούση (κλητῆρος) ἀπομάκρυνσιν τοῦ εἰρημένου προκατόχου μου κληρικοῦ Παΐσιου καὶ τὴν μεταφορὰν τούτου καὶ διατριβὴν εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Καλαμπάκας τῆς Ἐπαρχίας Τρικκάλων. Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονέστατον καὶ φιλόανθρωπον Σουλτάνον μου.

(Ἄπισθ.) Σφραγίς	Ἄ ταπεινὸς θεράπων
Γαβριὴλ Πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων	Γαβριήλ
Ἰπεκίου 1171 (1758)	Πατριάρχης Ῥωμαίων Ἰπεκίου
Νὰ ὑποβληθῶσι τὰ σχετικὰ ἐκ τοῦ Ἀρχείου.	

Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν τηρουμένων βιβλίων, τὸ πατριαρχεῖον τῆς Ἐπαρχίας Ἰπεκίου καὶ τῆς περιφερείας του, μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ κληρικοῦ Παΐσιου, εἰς τὸν αἰτοῦντα κληρικὸν Γαβριήλ ἀνετέθη καὶ τὴν 15ην τοῦ μηνὸς Ζιλ - Κααδὲ τοῦ ἔτους 1170 (1 Ἀυγούστου 1757) τὸ βεράτιον αὐτῷ ἐχορηγήθη, σαφῶς δὲ σημειοῦται εἰς τὰ ἀρχεῖα ὅτι πᾶσα αἴτησις τῶν πατριαρχῶν τοῦ Ἰπεκίου θὰ εἶναι ἐκτελέσιμος καὶ πᾶν ὅ,τι σχετιζόμενον μὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς θρησκευτικῆς συνηθείας των ζητηθῆ, θὰ τοῖς ἐπιτραπῆ. Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονέστατον καὶ φιλόανθρωπον Σουλτάνον μου.

τῆ 2 Ἀζεμαζι - ἐλ - ἀχῆρ 1171 (13 Φεβρουαρίου 1758)

Συμφώνως μὲ τὴν αἴτησιν καὶ τὰ παρὰ τοῦ ἀρχείου ἀναφερόμενα νὰ παραληφθῆ ὁ εἰρημένος καὶ εἰς τὸ Μοναστήριον νὰ σταλῆ.

Εἰς τὸν τσαούσην.

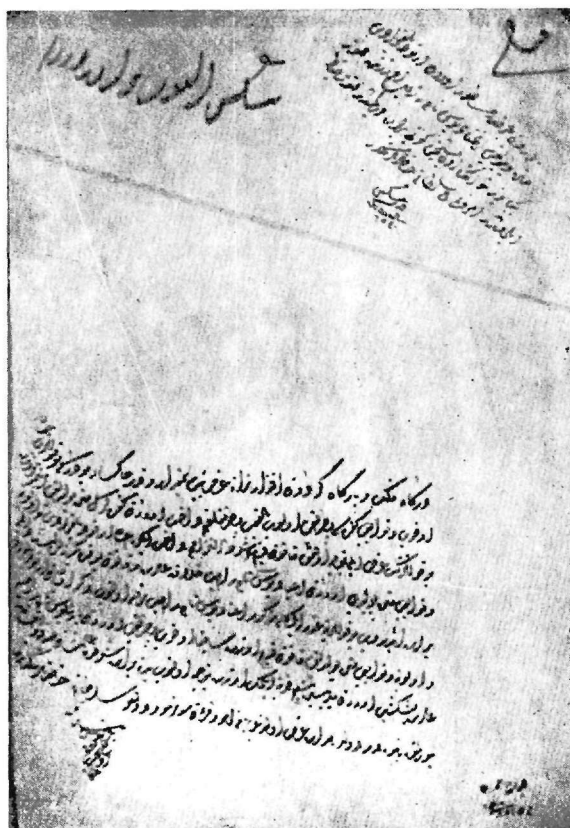
Βιβλιογραφία

Ἐκ τῆς πλουσίας περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀχριδῶν καὶ Ἰπεκίου βιβλιογραφίας ἀναφέρομεν τὰ κατωτέρω δημοσιεύματα :

- Ἀνω νόμου, Περὶ τῆς αὐτοκεφάλου ἀρχιεπισκοπῆς τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχρίδος ἢ Βουλγαρίας ἐπικληθείσης, Πανδώρα, 10 (1859), σελ. 1 - 6, 84 - 89 κέ.
- Γρηγορίου, ἀρχιεραματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Πραγματεία περὶ τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου ἐπὶ τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1860.
- Zachariae von Lingenthal, Beiträge zur Geschichte der Bulgarischen Kirche, Mémoires de l' Académie impériale des Sciences de St - Pétersbourg, 7η σειρά, τόμ. 8, ἀρ. 3 (ἐν Πετρούπολει, 1864).
- Π. Ἀραβαντινοῦ, Περὶ Ἀχρίδος, Πανδώρα, 18 (1867), σελ. 310 - 313, 327 - 330.
- Μ. Δήμιτσα, Δορυφωτέα τινὰ τῶν περὶ Ἀχρίδος δημοσιευθέντων ἐν τῇ Πανδώρα, Πανδώρα, 19 (1868), σελ. 201 - 207, 365 - 270.
- [Gabriel bassa Crestovic], Τὰ κατὰ τὰς ἀρχιεπισκοπὰς Ἀχριδῶν καὶ Πεκίου, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1869.
- E. Golubinski, Ἱστορία τῆς Βουλγαρικῆς, τῆς Σερβικῆς καὶ τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Μόσχᾳ, 1871 (ῥωσιστί).
- Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου [Ἀλεξούδη], Χρονολογικὸς Κατάλογος τῶν πάλαι ποτὲ ἀρχιεπισκόπων τῆς Ἀἰουστίνιανῆς Ἀχριδῶν, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, 9 (1888), σελ. 158 - 160.
- Τοῦ αὐτοῦ, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν σχέσεων, Αὐτόθι, τόμ. 9 (8 Φεβρουαρίου 1889), σελ. 117 - 118.
- E. Legrand, Une bulle inédite de Gabriel patriarche d' Achrida, Revue des études grecques, 4 (1891), σελ. 182 - 188.
- Μ. Δήμιτσα, Ἐν ἀνέκδοτον ἔγγραφον (βούαλα γρ. βούλλα) τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ πατριάρχου τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Γαβριήλ, Σωτήρ, 14 (1891), σελ. 267 - 275.
- Ἀνθίμου Ἀλεξούδη, Συνοδικαὶ πράξεις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν καὶ πάσης Βουλγαρίας, Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας, 4 (1892), σελ. 547 - 573.
- Τοῦ αὐτοῦ, Δύο ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀχρίδος, Αὐτόθι, σελ. 573 - 574.
- H. Gelzer, Ungedruckte und wenig bekannte Bistümerverzeichnisse der orientalischen Kirche. Byz. Zeitschrift, 2 (1893), σελ. 40 κέ.
- Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου [Ἀλεξούδη], Ὁ Ἀχριδῶν Γαβριήλ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, 14 (5 Αὐγ. 1894), σελ. 172 - 173.
- Ἀ. Παπαδοπούλου — Κεραμέως, Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχιεπισκόπων Ἀχρίδος καὶ Ἰπεκίου, Βυζαντινὰ Χρονικὰ Πετρούπολεως, τόμ. 3 (1896), σελ. 118 - 120.
- H. Gelzer, Ungedruckte und ungenügend veröffentlichte Texte der Notitiae episcopatum, Abhandlungen der K. Bayer. Akademie der Wiss. I. Cl. XXI Bd, III Abt. Μόναχον, 1900).

- H. Gelzer, Der Patriarchat von Achrida. ἐν *Λιψία*, 1902. Βλ. καὶ τὴν μακρὰν βιβλιοκρισίαν τοῦ C. Jirecek, ἐν *Byz. Zeitschrift*, 12 (1903), σ. 192-202.
- H. Gelzer, Der wiederaufgefundene Kodex des hl. Klemens und andere auf den Patriarchat Achrida bezügliche Urkundensammlungen. Abdruck aus den Berichten der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig, Sitzung vom 7. Februar 1903.
- Ἀρχιμανδρίτου Καλλινίκου Δελικάνη, Πατριαρχικῶν ἐγγράφων τόμος τρίτος, ἦτοι τὰ ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ πατριαρχικοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ἀρχειοφυλακίου σφζόμενα ἐπίσημα ἐκκλησιαστικά ἐγγράφα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὰς Ἑκκλησίας Ῥωσσίας, Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, Σερβίας, Ἀχριδῶν καὶ Πεκίου 1564-1863, οἱ προστίθεται ἱστορικὴ μελέτη περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1905).
- Ἄ. Παπαδοπούλου — Κεραμέως, Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος, Ἀφιέρωμα εἰς Λαμάνοκην, ἐν Πετρούπολει, 1905 (δὲν εἶδα τὸ δημοσίευμα τοῦτο).
- Γεωργίου Δ. Μπαλάστζεφ, Περιληπτικὴ πραγματεία περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν καὶ πάσης Βουλγαρίας, ἐν Σόφια, 1906.
- S. Vailhé, ἄρθρον Achrida. ἐν τῷ Dictionnaire d' Histoire et de Géographie ecclésiastiques. A' (1912), στ. 322-332 (μετὰ βιβλιογραφίας).
- Μητροπ. Χρυσ. Παπαδοπούλου, Κοσμᾶς Μαρουδῆς Μητροπολίτης Κτιίου Ἐπίτροπος Ἀχριδῶν Μητροπολίτης Δυρραχίου (15 Ἰουλίου 1643-15 Ἰανουαρίου 1702), Ἑκκλησιαστικὸς Κήρυξ, ἔτος Β' (τεῦχος 31, 15 Ἀπριλίου 1912), σελ. 203-208.
- Π. Ζεργλέντη, Γαβριήλ ὁ Ἀχριδῶν, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, 2 (1918), σελ. 153-157.
- Ἀρχιμ. Γεργεμανοῦ Χρηστίδου, Ἰουστινιανὴ Α' Λυχνιδός, Ἀχρίς, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, 4 (1920), σελ. 217-223.
- N. Milev, Ὁ πατριάρχης Ἀχριδῶν Ἀθανάσιος καὶ ἡ περιοδεία αὐτοῦ εἰς τὸ Ἐξωτερικόν (1597-1615), Izvestija na istoriceskoto Druzestvo v Sofia, 5 (1922), σελ. 113-128.
- Π. Ζεργλέντη, Ἰγνάτιος ὁ ἀπὸ Ἀχριδῶν πρόεδρος Χίου, Χιακὰ Χρονικά, 6 (1926), σελ. 106-125.
- N. Mouchmou, Deux molybdobulles des archevêques d' Ochrida, Revue Macédonienne, 3 (1927), σελ. 71-74 καὶ 160-161 (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).
- M. Lascaris, Joachim, métropolitte de Moldavie, et les relations de l'Église moldave avec le Patriarchat de Pec et l' archevêché d' Achris au XVe Siècle, Extrait du Bulletin de la Section historique de l' Académie Roumaine, 13 (ἐν Βουκουρεστίῳ, 1927).
- I. Snegarov, La suppression du Patriarchat d' Okhrida et l' influence de l' hellénisme en Bulgarie, Revue macédonienne, τόμ. 2, τεῦχος 3 (1926), σελ. 65-110 (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).
- I. Snegarov, Istoria na Ochridskata Archiepiskopija, τόμ. Α' (ἐν Σόφια, 1924), τόμ. Β' (ἐν Σόφια, 1932).
- I. Snegarov, La ville d' Ohrida Aperçu historique, Revue macédonienne, τόμ. 4, τεῦχος α' (1928), σελ. 91-138, τεῦχος β', σελ. 65-98, τεῦχος γ', σελ. 57-88. (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).

- I. Trifonov, Les rapports de l' Eglise Serbe d' Ipek avec l' Eglise d' Okhrid dans les premiers temps de la domination turque, Revue macédonienne, τόμ. 4, τεύχος δ' (1928), σελ. 43 κέ. (βουλγ. μετὰ γαλλ. περιλήψεως).
- I. Trifonov, La dépendance de l' Eglise moldave de celle d' Okhrida dans la première moitié du XVe Siècle, Revue macédonienne, τόμ. 5, τεύχος α' (1929), σελ. 45 κέ. (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).
- I. Snegarov, La situation de l' Eglise d' Okhrida depuis la chute d' Okhrida sous les Turcs (1399) jusqu' à 1557, Revue macédonienne, τόμ. 5 (1929) τεύχος γ', σελ. 1 κέ., τεύχος δ', σελ. 1 κέ. (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).
- I. Snegarov, La dépendance de l' Eglise de Moldavie de celle d' Okhrida au XVe Siècle, Αὐτόθι, σελ. 45 κέ.
- V. N. Zlatarski, Prima justiniana im Titel des Bulgarischen Erzbischofs von Achrida. Byz. Zeitschrift, 30 (1929 - 1930), σελ. 484 - 489.
- I. Snegarov, Νέον ἀντίγραφον τοῦ κώδικος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος, Θεολογία, 8 (1930), σελ. 356 - 362.
- M. I. ascaris, Le Patriarcat de Pec a-t-il été reconnu par l' Eglise de Constantinople en 1375?, Mélanges Charles Diehl, τόμ. Α' (Παρίσιος, 1930), σελ. 171 - 175.
- Α. Ζώη, Διαθήκη Πορφυρίου ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν τοῦ Παλαιολόγου, Μεσαιωνικά Γράμματα, 1 (1931), σελ. 142 - 145.
- B. A. Μυστακίδου, Δύο ἀρχιεπίσκοποι Ἀχριδῶν (πρώτης Ἰουστινιανῆς) ἐν Τυβίγγη παρὰ Μαρτίνῳ τῷ Κρουσίῳ, Γαβριήλ (1587) καὶ Ἀθανάσιος (1599) καὶ ὁ σὺν αὐτοῖς Πελαγονίας Ἱερεμίας, Θεολογία, 9 (1931), σελ. 68 - 79, 153 - 170, 336 - 339, τόμ. 10 (1932), σελ. 64 - 74, 143 - 155.
- A. P. Péchayre, L' archevêché d' Ochrida de 1394 à 1767, Echos d' Orient, 1936, σελ. 183 κέ., 1937, σελ. 398 κέ.
- B. Granic, Kirchenrechtliche Glossen zu den vom Kaiser Basileios II. dem autokephalen Erzbistum von Achrida verliehenen Privilegien, Byzantion, 12 (1937), σελ. 395 κέ.
- A. P. Péchayre, Zosime d' Ochrida et de Sisanion. Ses relations avec l' Autriche et ses différents séjours à Ochrida, Echos d' Orient, τόμ. 37 (1938), σελ. 141 - 162.
- A. P. Péchayre, La succession épiscopale d' Ochrida. Gabriel et Théodule, 1582 - 1588, Echos d' Orient, 38 (1939), σελ. 35 - 36.
- A. P. Péchayre, La lettre du prince Eugène à Zosime d' Ochrida et Sisanion en 1715, Αὐτόθι, σελ. 57 - 69.
- I. Snegarov, Un document d' Ohrid, Revue macédonienne, τόμ. 11, τεύχος γ' - δ' (1939), σελ. 113 - 127 (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).

Εἰκ. 1. Ταξίριον Ἀρχιεπισκόπου Ἀχρίδος Γερμανοῦ τοῦ 1689

Εἰκ. 2. Σφραγὶς Ἀρχιεπισκόπου Ἀχρίδος Γερμανοῦ

Εἰκ. 3. Σφραγὶς Ἀρχιεπισκόπου Ἀχρίδος Ραφαήλ

Εικ. 4. Σφραγίς Ἀρχιεπισκόπου
Ἀχρίδος Ἰωάσαφ

Εικ. 5. Σφραγίς Ἀρχιεπισκόπου
Ἰπεκίου Γαβριήλ